

RAPPORT

2011:5

Håkon Lorentzen

Statsstilskudd til frivillige,
familie- og likestillingspolitiske
organisasjoner

En evaluering

Håkon Lorentzen

Statstilskudd til frivillige, familie- og
likestillingspolitiske organisasjoner

En evaluering

Institutt for samfunnsforskning

Oslo 2011

© ISF 2011
Rapport 2011:5

Institutt for samfunnsforskning
Munthes gate 31
Postboks 3233 Elisenberg
0208 Oslo
www.samfunnsforskning.no

ISBN: 978-82-7763-372-5
ISSN: 0333-3671

Innhold

1. Innledning.....	5
2. Formålet med tilskuddsordningen	13
3. Driftsstøtte fra post 71	23
4. Driftsstøtte fra post 70	27
5. Aktivitetsstøtte fra post 70.....	43
6. Vurderinger	51
Sammendrag/abstract.....	61

F

Innledning

Hensikten med rapporten er å foreta en evaluering av tre tilskuddsordninger som er beregnet på sivile aktører. De tre ordningene er plassert i statsbudsjettet under kapittel 846, postene 70 og 71. Post 71 rommer en tilskuddsordning som er øremerket for tre navngitte organisasjoner. Post 70 er delt i to: En del som formidler *aktivitetsstøtte* og en annen som rommer *driftsstøtte*, begge til sivile aktører med nærmere angitte kjennetegn. De to postene inneholder med andre ord tre ordninger som det knytter seg tre sett vilkår til.

I tråd med mandatet vil vi undersøke graden av treffsikkerhet for de tre tilskuddsordningene. *Treffsikkerhet* kan defineres som grad av sammenfall mellom uttalte hensikter og faktiske virkninger. Grad av sammenfall bestemmes i hovedsak av to forhold:

Først av *avsenders hensikter*, slik de er uttrykt som uttalte formål, beskrivelser av hva avsender ønsker å oppnå. Høyt presisjonsnivå i formuleringene av hensikter danner en grunnforutsetning for å få til en treffsikker ordning. Jo lavere presisjonsnivå, jo større er sannsynligheten for «slingringsmonn» hos tilskuddsforvalter og mottaker. Lavt presisjonsnivå øker rommet for skjønnsmessige vurderinger hos tilskuddsforvalter, med mulighet for tematisk og innholdsmessig spredning som resultat.

Dernest kan treffsikkerhet knyttes til *mottakers* muligheter/vilje til å innfri forventningene som avsender legger til grunn. For at ordninger skal fungere etter sin hensikt, må mottaker ha vilje og evne til å omsette avsenders intensjoner til praksis. Et statlig tilskudd kan uttrykke hensikter som faller mer eller mindre sammen med mottakerens. Jo større spriket er mellom mottaker og avsenders hensikter, jo større krav settes til presisjon i ordningen.

En tilskuddsordning blir satt ut i livet ved hjelp av et *tilskuddssystem*. Grovt sett rommer et tilskuddssystem tre hovedelementer. Først vilkår for å falle inn under ordningen, dernest vilkår som bestemmer størrelsen på beløpet, og tilslutt informasjon som gjør det mulig for avsender å kontrollere at bruk av midlene skjer i samsvar med regelverket.

Et tilskuddssystem kan være utformet slik at det rommer *insentiver* av ulike slag. Økonomiske tilskudd som øker i takt med antall medlemmer kan for eksempel stimulere til å verve flere medlemmer.

Med dette utgangspunktet vil evalueringen måtte forholde seg til to sett av premisser. Først *avsenders intensjoner*, slik de er uttrykt i den offentlige utlysningen av midlene, og det tilskuddssystemet som skal innfri disse intensjonene. Dernest *mottakernes bruk* av midlene, og deres forståelse av hva myndighetene ønsker å oppnå. Og til slutt en vurdering av *rapporteringsystemet* som gjør det mulig for avsender å korrigere kursen, om nødvendig.

Men aller først gis en kortfattet presentasjon av en helhetlig forståelsesramme for statlige tilskuddsordninger.

Hva er hensikten med statlige tilskudd?

I moderne samfunn kan forholdet mellom sivile aktører og offentlige myndigheter knyttes til tre funksjoner. For det første kan frivillige organisasjoner og andre sammenslutninger sees som *politiske aktører*. Etter at utbyggingen av den moderne velferdsstaten skjøt fart i 1960 – årene, ble det store mangfoldet av organisasjoner på velferdsfeltet fortolket som bærere av interesser og argumenter fra egne medlemmer på grasrota «opp» til myndigheter og politikere. Betegnelsen *interesseorganisasjon* rommer det syn at den viktigste oppgaven frivillige organisasjoner kan ha, er å formidle medlemmenes krav og behov, skape debatt i det offentlige rom, og dermed bidra til at demokratiet holdes i hevd. Spesielt gjelder dette for mindre grupper som lett blir borte i den mediale offentligheten og dermed har vanskelig for å fange politikernes oppmerksomhet. Med dette utgangspunktet kan statlige og kommunale myndigheter støtte frivillige aktører for å styrke medlemmenes evne til interesseartikulering og synlighet i det offentlige rom. En gjennomgang av alle statlige tilskuddsordninger viste at det er relativt sjelden at interesseartikulering er et uttalt formål.¹

Tilsynelatende kan det virke paradoksalt at myndighetene skal være med på å finansiere sine opponenter. Hvorfor skal forvaltningen betale for kritikk av seg selv og sin egen politikk? Bør ikke medlemmene selv finansiere sine egne interesseorgan? Vil ikke statsstøtte gjøre dem servile og hindre dem i å utøve systemkritikk?

1. Se Lorentzen, Håkon (2010), *Statlige tilskudd til frivillige organisasjoner. En empirisk kartlegging*. Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor, rapport nr. 4, 2010

Til tider kan det oppstå situasjoner der myndighetene misbilliger krav og kritikk fra organisasjonene, eller måten de utvikler seg på. Men like ofte har forvaltning og interesseorganisasjoner sammenfallende interesser. Begge parter ønsker å skape best mulige tiltak overfor feltets brukere. Ulike deler av forvaltningen konkurrerer om politikernes oppmerksomhet og om statlige midler. Det er lettere å få politisk gjennomslag for en god sak når media eller interessegrupper har løftet fram saken. Slik kan det oppstå allianser mellom forvaltning og sivile aktører om politisk oppmerksomhet for felles saker og krav, og myndighetene kan se seg tjent med å støtte organisasjonene i deres anstrengelser for å nå fram i offentligheten.

I tillegg til å formidle interesser nedefra og «opp» i det politiske systemet er statlige tilskudd også et egnet virkemiddel når offentlige velferdsmål skal omsettes til praksis. Fra gammelt av har sivile, frivillige aktører drevet aldershjem, sykehus, skoler, behandlingsinstitusjoner og annen institusjonsbasert omsorg. Slike tilbud har gradvis blitt integrert som offentlige, underlagt statlige reguleringer og finansiert over statsbudsjettet. Også når det gjelder «moderne» velferdsmål, som integrasjon av innvandrere, formidling av informasjon og forebyggende aktiviteter, har de frivillige organisasjonene ofte en viktig, implementerende rolle. Sammen med offentlig forvaltning (og innimellom også fortjenestebaserte aktører) bidrar de til å omsette politisk vilje til praksis. Tjeneste- og serviceproduksjon utgjør en viktig grunn for å støtte frivillige aktører.

I økende grad forutsetter den moderne velferdsstaten at mottakere av velferdstjenester har såkalt *brukerkompetanse*, noe som innebærer at de kan beskrive sin egen tilstand, vet hvor de skal henvende seg og hvordan de skal artikulere og fremme egne behov. Mange frivillige velferdsorganisasjoner opplever at betydningen av kollektiv interesseformidling svekkes, samtidig som behovet for individuell brukerkompetanse øker. Et slikt skifte fører til at mange organisasjoner nå bruker større ressurser enn tidligere på å tilføre enkeltmedlemmer kunnskap og kompetanse. *Individuell kompetanseheving* utgjør en tredje grunn for støtte til organisasjonene.

For det fjerde kan myndighetene støtte organisasjoner for at de skal iverksette egne aktiviteter på fritt grunnlag, uten at disse er direkte relatert til offentlige velferdsmål. Sivile aktiviteter på et felt kan i seg selv bli sett på som et gode, selv om de ikke er direkte koplet til offentlig målrealisering. Et ønske om egenaktivitet knyttes gjerne til slike tilskudd.

Politiske meningsdanning, interesseformidling, implementering og tilføring av *brukerkompetanse* danner fire hovedbegrunnelser for at myndighetene skal yte støtte til frivillige organisasjoner. Begrunnelsene peker i ulike retninger.

Mens politiske aktiviteter og interesseformidling peker «utover» og «oppover»; mot media, politikere og offentlighet, så vil implementering, økt brukerkompetanse og egenaktiviteter gjerne være rettet «innover» mot egne medlemmer, eller mot deler av publikum.

I den store floraen av frivillige velferdsorganisasjoner vil mange ha aktiviteter som dekker samtlige av disse funksjonene. Én funksjon utelukker ikke de øvrige. Lokalt har mange organisasjoner velferds- og omsorgstiltak rettet mot medlemmene. Samtidig ivaretar de utadrettet, interessepolitiske oppgaver. At en og samme organisasjon ivaretar flere funksjoner samtidig kan, som vi skal vise senere, gjøre entydig klassifisering av dem vanskelig.

Tilskuddsordningene som skal evalueres her, har det til felles at de er rettet inn mot å styrke mottakernes *politiske* funksjoner. Et sentralt spørsmål, som vi skal komme tilbake til, er hva som er vilkårene for en effektiv interesseformidling. Kan for eksempel medlemsverving inngå som del av den politiske funksjonen? Eller kurs, medlemsblad eller informasjonskampanjer? Svaret på spørsmålene er viktige fordi de er med på å avgjøre hva som er relevant bruk av statsstøtten, og hva som ikke er det.

Temaet ovenfor peker mot to ulike ståsted for vurdering av tilskudd. For det første kan en velge stat/myndigheters perspektiv. Myndighetene har ansvar for at offentlige midler anvendes mest mulig effektivt for å nå offentlige mål. Dernest må de ta i bruk virkemidler for å omsette mål til praksis.

Tilskudd kan også sees fra de sivile mottakernes ståsted: Hvilke virkninger har statlig støtte for dem? Hva bruker de midlene til? Hvor stor andel av deres totale inntekter kommer gjennom offentlige tilskudd, og hvor sårbare blir mottakerne for svingninger i denne inntektskilden?

Tilskuddsregimer

Helheten av økonomiske tilskudd med tilhørende regler for inngang, fordeling og kontroll, institusjonelt rammeverk og oppfatninger av nytte kan samles under betegnelsen *tilskuddsregime*. Et tilskuddsregime danner en (forhåpentligvis) konsistent helhet av målsettinger, begrunnelser og praktiske rutiner for å støtte sivile aktører økonomisk. Nedenfor gjengis de viktigste elementene i slike regimer.

Målsettinger. Til en statlig tilskuddsordning er det som nevnt gjerne koplet en uttalt hensikt; en målsetting som beskriver hva avsender ønsker å oppnå med støtten. Der hvor én post rommer flere støtteordninger, vil gjerne hver enkelt ha sin egen målsetting. Ser en på alle statlige tilskuddsordninger under ett, er

det ikke alle som har presist formulerte mål, og det er heller ikke alle ordninger som har uttalte mål (se fotnote 1).

Inngangskriterier. Med inngangskriterier menes vilkår som må være oppfylt for at en aktør skal falle inn under en støtteordning, og dermed være støtteberettiget. Å falle inn under en ordning åpner for å kunne søke støtte, men uten at det gis noen garanti for å få midler, eller noen avklaring av beløpets størrelse. Inngangskriterier definerer et univers av potensielle søkere.

Ikke alle tilskudd har eksplisitte inngangskriterier. Til tider glir beskrivelser av målsettinger og inngangskriterier over i hverandre, også målformuleringer kan romme anvisninger på hvem som kan søke støtte. Det finnes eksempler på ordninger som er forbeholdt et mindre antall forhåndsdefinerte eller navngitte mottakere. I slike sammenhenger gir det liten mening å snakke om inngangskriterier. Post 71-ordningen som er nevnt ovenfor, rommer en tilskuddspott til tre navngitte organisasjoner, og ingen andre. Inngangskriterier blir vanligvis angitt i utlysningsteksten som ledsager ordningen.

Inngangskriterier kan være formet på flere måter. De kan være «mekaniske», og entydige, men vil i de fleste tilfeller åpne for skjønsmessige vurderinger hos den som fordeler støtten. De kan spesifisere *målgruppe* for ordningen, dvs. hva slags organisatoriske enheter som kan søke støtte. Mange tilskuddsordninger har frivillige organisasjoner som eksklusiv målgruppe. Andre, f.eks. kommersielle aktører som driver tilsvarende aktiviteter, blir da holdt utenfor. Åpne driftsstøtteordninger vil alltid måtte inneholde inngangskriterier som spesifiserer hvem som kan søke.

Kriteriene kan også angi hvilke *aktiviteter* midlene er ment å utløse. Ordninger som vektlegger aktiviteter kan, som her, være forbeholdt sivile aktører men de kan også åpne for søkere med ulike eierformer. Det viktigste er da ikke hvem som står for tiltaket, men at en bestemt aktivitet blir utført. En rekke tilskuddsordninger, spesielt på kultur- og miljøfeltet, har aktivitet i fokus, og legger mindre vekt på hvem som utfører den (se fotnote 1). Nedenfor skal vi se at aktivitetsstøtten som skal evalueres her, legger mindre vekt på eierform hos mottakeren enn det driftsstøtten gjør.

En tilskuddsordning blir betegnet som *åpen* når den peker mot et ukjent univers av potensielle søkere som alle i prinsippet faller inn under ordningen. En tilskuddsordning beskrives som eksklusiv eller *lukket* når det er forbeholdt sivile aktører, vanligvis med bestemte kjennetegn.

Svært få lukkede ordninger inneholder eksplisitte begrunnelser for hvorfor noen aktører stenges ute. Forklaringen kan være at mange tilskuddsordninger

har lang forvaltningshistorie, og de opprinnelige begrunnelsene for måten ordningen har blitt innrettet på, gjerne er blitt borte underveis.

Tilskuddsforvalter. Tilskudd inngår i et administrativt apparat som forvalter ordningen. Herfra utlyses (eventuelt) midlene, søknader mottas, midler fordeles og kontroll med bruken av dem iverksettes. Til tider kan vi spore en kjede av aktører, fra departement og «nedover» til grunnplanet, alle involvert i fordeling og kontroll av midlene.

Fordelingskriterier. I en del tilfeller har tilskuddsforvalter utformet et sett retningslinjer eller regler som anviser hvor stort beløp mottakeren har krav på. Noen ordninger er utformet med en *mekanisk fordeling*; da lar størrelsen på tilskuddet seg beregne på forhånd, ut fra bestemte strukturelle kjennetegn ved mottaker (som antall medlemmer, lokale lag, alderssammensetning og lignende).

Andre ganger åpner ordningen for bruk av *skjønn* når midler skal fordeles. Sentrale elementer i skjønnsutøvelsen kan være tydeliggjort for søkerne, ved å vise til hvilke elementer det blir lagt vekt på når tilskudd skal fordeles. Andre ganger er ingen slike kriterier nevnt. Det betyr ikke nødvendigvis at de ikke eksisterer, men at distributøren ikke har gjort dem offentlige for omgivelsene. Ordningen vi skal omtale her, åpner for skjønnsutøvelse, både når det gjelder inngangs- og fordelingskriterier.

Kontroll. Tilskuddsordninger rommer vanligvis (men ikke alltid) krav om at søkere/mottakere skal levere informasjon til tilskuddsforvalter. Informasjon vil dels gi grunnlag for å fastlegge støttebeløpets størrelse, dels vil den gi mulighet for i etterhånd å kontrollere at midlene ble brukt i samsvar med regelverket.

Direkte og indirekte virkemidler. Noen ganger er tilskudd koplet direkte til aktiviteten myndighetene ønsker at mottakeren skal gjennomføre. Det kan dreie seg om idrettsaktiviteter, forebyggende helseaktiviteter, opplysningsarbeid, kulturaktiviteter og lignende. Når tilskudd koples til den aktiviteten tilskuddsforvalter ønsker gjennomført, anvendes et *direkte virkemiddel*.

Betegnelsen *indirekte virkemidler* dekker tilskudd som utløses av andre kjennetegn enn aktivitet. Grunn- eller driftstilskudd vil vanligvis ha slik indirekte karakter. Også her er hensikten å styrke mottakerens evne til å utføre bestemte aktiviteter, men tilskuddet utløses av andre forhold (som antall medlemmer, lokale lag og liknende). I slike tilfeller oppstår et spørsmål om de indikatorene som utløser støtte faktisk bidrar til å stimulere de aktivitetene tilskuddsforvalter ønsker iverksatt. I vårt tilfelle brukes *formål* og *medlemstall* som indikator på aktivitet. Spørsmålet blir da hvor effektive disse virkemidlene er.

Insentiver. Noen tilskuddsordninger er utformet slik at de skal stimulere mottakerne i bestemte retninger. Når for eksempel tilskuddets størrelse bestem-

mes av hvor mange medlemmer den mottakende organisasjonen har, kan det stimulere mottakeren til å verve flere medlemmer. Såkalt «hodestøtte» utformet som tilskudd per medlem, er en vanlig form, og tanken bak er ofte at statsmidler skal motivere til å skaffe flere medlemmer.

Men samtidig er mange tilskuddsordninger organisert med et årlig, fast beløp som skal fordeles på en søkermasse. Flere medlemmer vil dermed bety mindre kronebeløp per søker. Dersom for eksempel alle sammenslutninger i et tilskudd dobler sitt medlemstall, vil alle få halvert «hodestøtten», og vil totalt sett motta nøyaktig samme beløp som før. Samtidig gir få medlemmer gjerne større driftskostnader per medlem, og tilskuddsordninger – blant annet i idretten - er ofte tuftet på prinsippet om mindre beløp per medlem med økt antall medlemmer.

Nedenfor gjennomgår vi hovedelementene i det tilskuddsregimet som står i fokus for denne evalueringen.

Formålet med tilskuddsordningen

Målsetting

Formålet med tilskuddordningene som evalueres her, er formulert i rundskriv Q-17/10 fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, med tittel *Retningslinjer for tilskudd til frivillige organisasjoner på familie- og likestillingsområdet i 2010*. I retningslinjene blir ordningene rettet inn mot det departementet kaller *frivillige organisasjoner på familie- og likestillingsområdet*. Termene «frivillige organisasjoner» og «familie- og likestillingsområdet» gir, som vi skal vise nedenfor, rom for fortolkningsmuligheter.

Frivillig organisasjon. Tilskuddsordningene vi omtaler her, er rettet inn mot frivillige organisasjoner, uten noen ytterligere presisering av hva som ligger i denne termen. En «frivillig organisasjon» blir i Norge gjerne avgrenset til enheter som juridisk lar seg klassifisere som *foreninger*. De har frivillig medlemskap, et styre og en medlemsmasse med demokratiske relasjoner til styrende organer. Lokale foreninger kan inngå i nasjonale sammenslutninger, men kan også fungere uten slik tilknytning. Stiftelser, statskirkeenheter, samvirkeforetak og virksomheter der myndighetsorgan har hovedansvar (som f.eks. enkelte frivilligsentraler) regnes ikke som foreninger. *Nettverk* og *sentre* har gjerne koordinerende funksjoner overfor aktører med ulike eierformer som er rettet inn mot samme tema. Men bare unntaksvis ikler slike enheter seg foreningen som eierform. Heller ikke eierformer som har fortjeneste til private eiere som hovedformål, lar seg klassifisere som foreninger.

Noen tilskudd til foreninger under denne ordningen mottas av et *nasjonalledd* som har underliggende, lokale foreninger. Disse vil vanligvis ikke kunne søke støtte på egen hånd. Men i prinsippet er tilskuddsordningene vi evaluerer her, åpne for lokale, frittstående foreninger dersom de tilfredsstillende de øvrige kravene.

I pkt. 3.1.1. i rundskrivet presiseres «frivillig organisasjon» til enheter som kan dokumentere minst 50 betalende medlemmer. Den har ellers ingen nærmere angivelse av kjennetegn ved organisasjoner som kan falle inn under ordningen.

Familie- og likestillingsområdet. Hva slags avgrensning gir termen «familie- og likestillingsområdet», og hvor presis er denne? Rundskrivet angir ikke hva som skal menes med uttrykket, men mye tyder på at det dreier seg om det departementet ser som «sitt» forvaltningsområde. Det omfatter «familie» og «likestilling», og sammenslutninger som blir definert som hjemmehørende under disse overskriftene. Vilkåret for at en organisasjon skal bli ansett som departementets ansvar er, i tillegg, at det ikke er noe annet departement som har hovedansvar for organisasjonen.

Det som i 2010 heter *Barne- likestillings og inkluderingsdepartementet* har også arbeidsoppgaver som strekker seg ut over den klassiske familie/likestillingssfæren. Organisasjoner for innvandrere, ulike pasient- og brukergrupper, seksuell legning o.l. er også hjemmehørende her. De formidler flere av de nevnte funksjonene, også slike som ikke direkte er rettet inn mot å påvirke familie- og likestillingspolitikk. I slike tilfeller kan det oppstå usikkerhet om de hører hjemme under de tilskuddsordningene som evalueres her. Eller sagt på en annen måte: Det oppstår et uavklart forhold mellom den «smale» termen *familie- og likestillingspolitiske organisasjoner* og den bredere: *organisasjoner på BLDs nåværende ansvarsområde*. Ved siden av familie og likestilling fanger departementet integrering og mangfold, vold, etnisk diskriminering samt tiltak for lesbiske, bifile, homofile og transpersoner. Flere av disse har sine egne tilskuddsordninger. Men det kan til tider oppstå tvil om hvor en sammenslutning hører hjemme. For mottakerne kan plasseringen ha store økonomiske konsekvenser, siden tilskuddsbeløp og –vilkår varierer.

Formål. I rundskrivets pkt. 2 heter det at

Formålet med tilskuddsordningen er å sikre drift, bidra til mangfold og skape høyere aktivitet blant frivillige organisasjoner som arbeider med familie- og likestillingspolitikk. Tilskuddsordningen skal legge til rette for at frivillige organisasjoner får anledning til å sette dagsorden, supplere og korrigere det offentlige familie- og likestillingspolitiske arbeid, utvikle demokratiet, skal deltakelse og bidra til kunnskap, debatt og holdningsendringer.

Formålsbestemmelsen må tolkes slik at det er organisasjoners *allmennpolitiske arbeid* departementet her ønsker å støtte. Det er en bestemt rolleforståelse som ligger til grunn her; organisasjoner som aktivt medvirker til å prege den politiske agenda. Formålet faller dermed inn under det som ovenfor ble beskrevet som politiske funksjoner. Sitatet ovenfor peker ikke mot ønsker om at organi-

sasjonene skal bidra til de øvrige tre funksjonene som er beskrevet ovenfor (implementering av statlige velferds mål, økt brukerkompetanse og egenaktivitet).

I lys av gjennomgangen ovenfor kan vi sammenfatte at det her

- dreier seg om en *lukket* tilskuddsordning,
- rettet inn mot enheter med en bestemt *eierform* (frivillig organisasjon)
- på et avgrenset *felt* (familie- og likestillingsområdet)
- som skal formidle familie- og likestillingspolitiske *aktiviteter*

Historikk

Fra rundt 1980 har det over kap. 846 vært gitt driftstilskudd til organisasjoner som arbeidet med likestilling og kvinnepolitiske spørsmål: Kvinnefronten, Norges Kvinne- og familieforbund, Norsk Kvinneforbund og Norsk Kvinnesaksforening. Fram til 1998 fikk de kr 25 000 hver i driftstilskudd per år.

Parallelt ble det gitt midler til fire familiepolitiske organisasjoner: Alenforeldreforeningen, Ensliges landsforbund, Foreningen 2 foreldre og Landsforeningen for lesbisk og homofil frigjøring. Tildelingene ble gitt skjønnsmessig, og støttebeløp per medlem varierte betraktelig. For samtlige utgjorde driftsstøtten mindre enn halvparten av totale inntekter i 1997.² I tillegg ble det i 1998 fordelt kr 703 000. som aktivitetsstøtte til 49 prosjekter, med et gjennomsnittsbeløp på ca. kr 14 000 per prosjekt.

Det siste tiåret har det til tider vært politisk uenighet om utformingen av denne tilskuddsordningen. I 2001 foreslo Regjeringen å avvikle driftsstøtten over to år, og benytte frigjorte midler til prosjekt- og aktivitetsstøtte. Flertallet på Stortinget gikk imidlertid imot forslaget om å avvikle driftsstøtten. I St.prp. nr. 1, 2002 sa Regjeringen følgende:

Det er nå utformet et opplegg som sikrer at det gis drifts- og prosjektstøtte som gir organisasjonene muligheter til å sette dagsorden og muligheten til å supplere og korrigere det offentlige familie- og likestillingsarbeid. Bredden i organisasjonslivet skal prioriteres ved at de organisasjonene som faller innenfor retningslinjene for å få slik støtte, vil få tilskudd til drift med et likt beløp, uavhengig av størrelsen på organisasjonen, og ved at de organisasjonene som ikke fyller kravene for å få driftsstøtte skal kunne søke om tilskudd til prosjekter og

2. Tallene er hentet fra utredningen *Forslag til endringer i støtteordninger til familie- og kvinnepolitiske frivillige organisasjoner* fra det såkalte «Driftsstøtteutvalget», levert 25. mars 1999.

aktiviteter på familie- og likestillingsområdet. Små, men aktive organisasjoner skal dermed også kunne få støtte.

Regjeringen la her opp til en «flat» driftsstøtteordning for feltets «kjerneorganisasjoner», kombinert med en åpnere aktivitetsstøtteordning for sammenslutninger utenfor kjerneområdet.

I Budsjettinnst. S. nr. 2 (2000-2001) fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen het det følgende:

På bakgrunn av endringene i familiemønsteret med bl.a. flere delte familier har Aleneforeldreforeningen (AFFO) og Foreningen 2 Foreldre (F2F) en særlig viktig rolle på det familie- og likestillingspolitiske området. De arbeider med spørsmål som delte familier, enslige forsørgeres rettigheter og begge foreldrenes muligheter til fortsatt å utøve omsorg for barna etter samlivsbrudd. For å sikre disse organisasjonene mulighet til stabil drift foreslås det at tilskudd til AFFO og F2F bevilges over en egen post, post 71.

Vi ser her at det var hensynet til *stabil drift* som var den primære begrunnelsen for denne særordningen, og ikke noe ønske om økonomiske særfordeler for disse to organisasjonene. Senere ble også foreningen *Vi som har et barn for lite* inkludert på post 71.

I St.prp. nr. 1 (2003 – 2004) gikk regjeringen inn for en ny fordelingsnøkkel:

Driftsstøtten differensieres etter dokumentert medlemstall. Innen hver gruppe gis samme støttebeløp. Størrelsen og fordelingen av tilskuddet vil være knyttet til størrelsen på organisasjonene og hvor mange organisasjoner som er støtteberettiget.

Denne ordningen, som fremdeles (2011) er gjeldende, innebærer at organisasjoner med mange medlemmer får mindre beløp per medlem enn de som har få. Siden organisasjoner med mange medlemmer gjennomgående har høyere aktivitetsnivå enn små, innebærer dette en *degressiv støttepolitikk*; jo flere medlemmer, jo mindre tilskudd per medlem. Et slikt system favoriserer organisasjoner med få medlemmer.

Tilskuddsforvalter

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet har overordnet ansvar for de tilskuddsordningene som omtales her. Departementet utformer retningslinjer for fordeling av midlene. Praktisk arbeid med utlysning, søknadsbehandling, fordeling og kontroll er delegert til Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir). Bufdirs vedtak kan påklages til departementet, som fatter endelig beslutning om tilskudd.

Inngangskriterier

Rundskriv Q 17/10 spesifiserer ikke andre vilkår for å motta støtte enn de som er gjengitt i formålsbeskrivelsen. Ordningen er med andre ord rettet inn mot «frivillige organisasjoner» som arbeider med «familie- og likestillingspolitikk» og, for driftsstøttens del, har dette som sin «kjerneaktivitet». Tilskuddsforvalter har ingen retningslinjer for eventuell skjønnsutøvelse. Det er gitt noen veiledende retningslinjer for hva aktivitetsstøtten bør gå til (se nedenfor).

Hva innebærer det at en mottaker skal «arbeide med familie- og likestillingspolitikk»? Spørsmålet krever, slik vi gjorde rede for ovenfor, dels en avklaring av hva slags organisasjoner/aktiviteter som skal kunne falle inn under termen *familie* og *likestilling*. Dernest kreves en operasjonalisering av begrepet *politikk*. Disse spørsmålene skal vi komme tilbake til.

Post 71. Som nevnt kan ordningen deles i tre. Post 71 med betegnelsen *Særlige familiepolitiske tiltak* rommer et øremerket tilskudd, beregnet på tre navngitte organisasjoner som mottar driftsstøtte etter nærmere angitte vilkår. For denne ordningen finner vi ingen inngangskriterier. Stortinget har bestemt at nettopp disse tre organisasjonene skal motta støtte, de er dermed løftet ut av den generelle fordelingen.

Post 70 rommer ett årlig beløp som fordeles som *driftsstøtte* og ett som gis som *aktivitetsstøtte*. I rundskrivet heter det at driftstilskuddet retter seg mot organisasjoner som «...har familie og likestillingsarbeid som sin *kjernevirksomhet* (min utheving), og som kan dokumentere dette med vedtekter, målsettinger og planer». Denne formuleringen strammer inn de generelle vilkårene: Bare sammenslutninger som har familie- og likestillingspolitikk som primært, uttalt formål kan få midler her.

Men rundskrivet åpner for unntak. Kriteriene kan settes til side «... etter en helhetlig vurdering». Nøyaktig hvilke elementer som kan inngå i en slik helhet, er ikke spesifisert. Det gir tilskuddsforvalter bredt rom for skjønsmessige vurderinger.

Men som nevnt finnes det ingen retningslinjer som forteller hvordan dette skjønnet skal praktiseres.

Potten beregnet på *aktivitetsstøtte* rommer ikke vilkåret om kjernevirksomhet Selv om hovedtyngden av tildelinger skjer til departementets «egne» organisasjoner, kan også andre få støtte. Likevel ligger hovedkriteriet fast: Det er *frivillige organisasjoner* som skal motta støtte. I tillegg rommer rundskrivet en rekke vilkår som må være innfridd for at støtte skal kunne gis. Disse kommer vi tilbake til.

Fordelingskriterier

Post 71. De tre navngitte organisasjonene fikk i 2010 kr 1 053 000. til fordeling seg imellom. Beløpet ble fordelt mekanisk, etter antall betalende medlemmer ved utløpet av 2009. Det ga, som vi skal vise, et likt kronebeløp per medlem, uavhengig av organisasjonens størrelse. Tilskuddet har «0-sum preg»; det innebærer som nevnt at flere medlemmer for samtlige mottakere vil gi lavere kronebeløp per medlem.

Ved fordelingen av midlene legges medlemstall til grunn. Ordningen framstår som en «blankofullmakt» for de tre navngitte mottakerne til å benytte statlige midler som de vil, innenfor eget formål og lovbestemte rammer. En konsekvens er at det ikke er mulig å stille opp evalueringskriterier bruk av midlene kan vurderes ut fra. For tilskuddsforvalter blir det vanskelig å vurdere hvor fornuftig bruken er, og vi, evaluatørene, mangler kriterier for å måle sammenfall/avvik mellom statlige intensjoner og mottakernes praksis.

Fra en statlig synsvinkel må det anses som klart uheldig at en tilskuddsordning er utformet slik at den ikke gir mulighet for å vurdere hvor treffsikker den er. Det er heller ikke mulig å si noe om hva som skal til for at støttevilkårene ikke lenger er innfridd. Midlene får med det gavepreg, en honnør til organisasjoner politikere knytter til tema som anses som politisk viktige.

Samtidig åpner denne typen «varig vern» av en forskjellsbehandling som lett kan oppfattes som urimelig. Om en ser bort fra det politiske engasjementet for de sakene disse tre organisasjonene kjemper for, er det lite som kan forsvare den særstatusen de har oppnådd. I floraen av organiserte særinteresser under Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet skiller de seg ikke nevneverdig fra de øvrige.

I tillegg kommer at særstatusen ikke ser ut til å gi spesielle økonomiske fortrinn til de tre organisasjonene. De er, som de øvrige, prisgitt de økonomiske rammene Stortinget setter for denne posten. Beløpet de mottar per medlem er,

som vi skal se, omtrent på størrelse med det organisasjonene under post 70 mottar som driftstilskudd.

Buudir opplyser at fra og med 2011 vil støtten til organisasjonene under post 71 bli fordelt etter samme trinnvise medlemsnøkler som gjelder for mottakere under post 70. Dette vil gi samme kronebeløp til de tre mottakerne, dersom alle tre også i 2011 befinner seg i samme medlemskategori.

Post 70. Midlene på post 70 fordeles som nevnt som generelt driftstilskudd og øremerket aktivitetstilskudd. *Driftstilskuddet* fordeles etter antall medlemmer, innenfor fire trinn eller størrelseskategorier:

- 50 til 199 medlemmer
- 200 til 499 medlemmer
- 500 til 4999 medlemmer
- 5000 medlemmer eller mer.

«Størrelsen på tilskuddet vil avhenge av hvor mange organisasjoner som søker og hvor mange medlemmer disse har», heter det i rundskrivet. Som sagt inngår fordelingen i et såkalt nullsum-spill: Flere mottakende organisasjoner vil gi mindre beløp til alle. Flere medlemmer for noen vil gi mindre inntekter for andre. Beløpene fordeles med like store summer for hver gruppe. Nedenfor skal vi vise at måten disse kriteriene fungerer på, gir store forskjeller i støttebeløp per medlem hos mottakerne.

Aktivitetstilskuddet er underlagt mer sammensatte fordelingskriterier. I rundskrivet er følgende vilkår for støtte spesifisert:

- Tiltaket må skille seg klart ut som egen satsing
- Tilskudd gis ikke til driftsformål

Tilskudd gis til tiltak/prosjekter med begrenset varighet som er egnet til å skape oppmerksomhet, informasjon/kunnskap, debatt og holdningsendringer når det gjelder familie- og likestillingspolitiske spørsmål. Prioriterte tiltak vil være

- Tiltak rettet mot å styrke likestillingsarbeid for kvinner med minoritetsbakgrunn
- Tiltak rettet mot å styrke menns roller
- Allianser mellom kvinner og menn i likestillingsarbeidet
- Implementering av handlingsplaner fra FNs kvinnekonferanser og andre internasjonale planer og programmer

Det gis ikke tilskudd til

- Lokale tiltak for å bedre forholdene for enkeltpersoner eller som har karakter av velferdstiltak
- Privatpersoner eller tiltak som er drevet på forretningsmessig basis

Disse vilkårene rommer «operasjonaliseringer», dvs. konkrete uttrykk for hvordan tilskuddsforvalter mener at overordnede mål for ordningen skal omsettes til praksis. Punktene støtter inntrykket av at det også her primært er tiltak av «politisk» karakter aktivitetsstøtten er rettet inn mot. Men med ett viktig unntak: Her kan en også få midler til å implementere internasjonalt fastlagte målsettinger om likestilling med mer. Denne formuleringen gir de politiske funksjonene en ny dimensjon. Organisasjonene skal ikke bare formidle medlemmenes syn og interesser, de skal også være med på å spre vedtatte normer og handlingsplaner. Slike funksjoner peker «nedover» og «innover» i medlemsmassen, i mindre grad «oppover» og «utover».

Kontroll

Rundskriv Q 17/10 inneholder en rekke rapporterings- og regnskapskrav. Som nevnt rettes det ikke slike krav mot de tre øremerkede mottakerne som får midler under post 71. Post 70 mottakerne, både av drifts og aktivitetstilskudd, må innen 15. februar påfølgende år sende inn regnskap, eventuelt også rapport som viser hvordan tildelte midler er benyttet. For tilskudd over en viss størrelse må regnskap være attestert av godkjent revisor. Misbruk av midler kan føre til krav om tilbakebetaling.

Ved driftstilskudd utgjør *medlemstall* kriteriet som bestemmer størrelsen på støttebeløpet. Rundskrivet har derfor en detaljert beskrivelse av hvordan medlemstall skal beregnes og dokumenteres. Her kreves

- Frivillig og individuelt medlemskap
- Betalt årskontingent, minst 50 kr
- Gave- æres- og livstidsmedlemskap holdes utenfor
- Sentralt medlemsregister med medlemsliste som viser betalt kontingent
- Revisorattestert dokumentasjon av antall betalende medlemmer

I tillegg spesifiserer rundskrivet en rekke andre dokumenter som skal vedlegges søknad om tilskudd (som årsberetning/årsrapport, vedtekter, budsjett/arbeidsplan mm.)

Driftsstøtte fra post 71

Nedenfor følger en beskrivelse av organisatoriske og økonomiske hovedtrekk hos søkere som mottok tilskudd fra de nevnte tilskuddsordningene i 2010.

Aleneforeldreforeningen.

Aleneforeldreforeningen (AFFO) er en landsomfattende, frivillig medlemsorganisasjon som arbeider for aleneforeldrefamiliers rettigheter og økonomiske kår. Rettighets- og opplysningsarbeid er foreningens viktigste arbeidsformer. Medlemskap er, slik det heter i statuttene, i første rekke rettet inn mot «foreldre som ikke lever sammen med den andre av sine barns foreldre».

Foreningen har (2010) lokale foreninger i stor-Oslo (Oslo og Akershus), Bergen, Drammen, Kristiansand, Rogaland og Trondheim. I tillegg kom noen eksisterende, men «hvilende» lokale lag uten aktiviteter. Foreningen hadde ved utgangen av 2009 969 betalende medlemmer.

Foreningen utgir *AFFO posten* fire ganger i året, driver et avlastningstilbud for barn av aleneforeldre i Oslo, har en frivillig betjent støttelefon, arrangerer landsleir og står også for en rekke andre tiltak.

Foreningen hadde i 2009 samlede driftsinntekter på 1 219 000 kroner. 17,3 prosent av driftsinntektene kom fra medlemskontingenter, rundt 20 prosent av disse ble refundert til lokallagene. Tilskuddet fra Bufdir utgjorde 32 prosent av samlede driftsinntekter, samlede tilskudd fra statlige/kommunale organ utgjorde 86,1 prosent (inkludert momsrefusjon). Lønninger, honorarer og relaterte utgifter utgjorde ca. 25 prosent av driftsutgiftene i 2009. Tilskuddet fra BUF på 393 000 kr ga et støttebeløp på 405 kroner per medlem.

Handlingsplanen for 2010 hadde seks hovedpunkt:

- Faglig og politisk utadrettet arbeid overfor myndigheter og press
- Hjelp og veiledning til medlemmer
- Videreføre arbeid med å styrke medlemmers tilhørighet til foreningen
- Stimulere til opprettelse av flere lokallag
- Samarbeide med andre organisasjoner og offentlige etater
- Utvikle foreningen i Oslo og holde høyt aktivitetsnivå i andre lokalforeninger

Årsmeldingen for 2010 viser at organisasjonen har viet de to første punktene på handlingsplanen spesiell oppmerksomhet. Også kompetanseheving blant medlemmer og tillitsvalgte har stått sentralt.

Vi som har et barn for lite

Vi som har et barn for lite er en landsomfattende, demokratisk medlemsorganisasjon som, i følge vedtektene, «... har til formål å sikre at alle som mister barn, uansett dødsårsak eller barnets alder, får den hjelp de trenger i forbindelse med dødsfallet og i tiden etterpå».

Ved utgangen av 2009 hadde foreningen 8 lokallag og 2 fylkeslag som rommet 622 registrerte medlemmer.

Foreningen utgir medlemsblad 3 ganger i året, med generalsekretæren som redaktør. Sentralleddet driver kurs og servicevirksomhet overfor lokallagene, aktiviteter som er lite synlige som egne aktivitetsposter i årsmeldingen. Foreningen har en nettbasert blog og kommentatorside. Foreningen har en ansatt generalsekretær i ca. 60 prosent stilling som bruker mye av sin tid på administrativt arbeid og på å «serve» lokalforeningene.

Foreningen har følgende handlingsplan for 2010:

- Bedre og sikre foreningens økonomi gjennom diverse tiltak
- Øke mediaoppmerksomheten rundt foreningen gjennom ulike tiltak
- Trykke opp og distribuere brosjyre
- Bidra til fellesseminar med Landsforeningen for uventet barnedød
- Gi ut tre medlemsblad i året

Foreningen hadde samlede driftsinntekter i 2009 på 698 000 kr. Kontingentene utgjorde 32,6 prosent av driftsinntektene, mens statsstøtten utgjorde 30,8 pro-

sent. Lønnskostnadene utgjorde ca. 34 prosent av totale kostnader. Foreningen fikk 252 785 kr i støtte for 2010. Det utgjorde kr 406 per medlem.

Foreningen 2 foreldre.

Også dette er en frivillig, demokratisk oppbygd medlemsorganisasjon hvis hovedformål er å «arbeide for barns rettssikkerhet ved å arbeide for at barn, uavhengig av foreldrenes samlivsstatus, sikres rett til jevn og likeverdig kontakt med begge foreldre og familienettverk på begge sider i henhold til Menneskerettighetene og FNs barnekonvensjon».

Foreningen har 11 fylkeslag som fungerer relativt uavhengig av det nasjonale leddet, og 1000 registrerte medlemmer ved utgangen av 2009.

Foreningens ene ansatte bruker tid på å gi råd, delta på kurs og synliggjøre foreningen i media. Årsmeldingen for 2009 er sterkt preget av foreningens økonomiske bekymringer; sviktende inntekter pga. fall i medlemsmassen, underskudd på driftsregnskapet og oppsigelse i administrasjonen.

Foreningen skal starte opp igjen nytt medlemsblad i 2010. Den har ellers ingen publisert arbeidsplan for 2010.

Foreningen hadde samlede driftsinntekter på 893 000 kr i 2009. Offentlige tilskudd utgjorde 55 prosent av driftsinntektene. Det gir 406 kr per medlem. Lønnsrelaterte utgifter utgjorde ca. halvparten av foreningens driftsinntekter i 2009. I årsmeldingen heter det at det ikke har vært særlig tid til å besøke lokalavdelingene.

Vurdering

For organisasjonene under post 71 har vi ikke gått nærmere inn i vurderinger av forholdet mellom målene med tilskuddet og mottakernes aktiviteter. Grunnen er at det ikke er knyttet vilkår til bruk av midlene, dermed finnes det heller ikke kriterier å vurdere bruken ut fra. En kortfattet gjennomgang viser at det er lite som skiller innhold og innretning hos disse tre mottakerne fra de som får driftsstøtte under post 70.

For samtlige organisasjoner, er medlemskap knyttet til særskilte familiestatuser eller –tilstander. *Vi som har et barn for lite* lar seg vanskelig klassifisere som en familie- eller likestillingspolitisk organisasjon. Snarere dreier det seg her om en brukerorientert organisasjon som ikke i nevneverdig grad eksponerer synspunkter på familie- eller likestillingspolitikk.

De to øvrige må begge sies å falle innenfor kjerneområdet «familie og likestillingspolitiske organisasjoner». De kombinerer interessepolitisk arbeid for særgrupper med informasjon og opplysningsarbeid, både til publikum og til medlemmer.

Alle tre må beskrives som relativt små, med medlemsmasse på mellom ca. 600 og 1000 medlemmer. For så små organisasjoner er det ofte vanskelig å opprettholde aktive lokalforeninger, og aktiviteter flyttes over på det sentrale nivået, som har ansatt personale. Aleneforeldreforeningen har, i lys av det totale medlemstallet, et relativt stort nett av lokale foreninger og aktiviteter.

Stortingets uttalte formål med å gi de tre organisasjonene særstatus var å «sikre stabil drift». Stabile tilskudd har de fått, men uten noen garanti om økonomisk særbehandling. Ovenfor viste vi at tilskuddet per medlem i 2010 lå på ca. 400 kr. Det var gjennomgående noe mer enn de ville ha fått om kriteriene under post 70 hadde vært lagt til grunn (se tabell 1 nedenfor). Som nevnt opplyser tilskuddsforvalter at fra 2011 skal midlene på post 71 fordeles med utgangspunkt i «trappemodellen» som benyttes på post 71. Det vil, som nevnt, favorisere lavt medlemstall.

Lite tyder på at plasseringen av disse tre tilskuddsmottakerne på egen post har gitt dem noe vesentlig komparativt fortrinn, sammenliknet med mottakerne av driftsstøtte under post 70. Også post 70 – mottakerne har i en årrekke fått støtte for å sikre «stabil drift». For begge postene gjelder det at Stortingets bevilgning setter rammer for størrelsen på tildelt beløp. Det er vanskelig å se at familie-, kultur- og administrasjonskomiteen har rett i at disse mottakerne «... spiller en særlig viktig rolle på det familie- og likestillingspolitiske området», dersom de med det mener at de *viktigere* enn andre, tilsvarende organisasjoner. Dersom de tre mottakerne under post 71 skal motta midler ut fra samme kriterier som mottakere under post 70, og dersom dette gir dem tilskudd av tilnærmet samme størrelsesorden, er det vanskelig å forstå hva som skal berettige særstatus som egen budsjettpost.

Driftsstøtte fra post 70

15 organisasjoner mottok i 2010 driftsstøtte over post 70. Nedenfor gis en kort presentasjon av disse, med hovedvekt på målsettinger, økonomiske kjernetall, samt en kortfattet gjennomgang av aktiviteter i 2010, hentet fra årsmeldingen. Hensikten er å undersøke hva slags eierform mottakerne har, og hvordan aktivitetene relaterer seg til målsettingene med tilskuddsordningen.

Singel Sammen! – interesseorganisasjon for single

Dette er en nasjonal, frivillig og politisk uavhengig organisasjon, som skal jobbe for aleneboendes interesser økonomisk, sosialt, holdningsmessig og på andre måter. Den ble opprettet i 2009. Ved utgangen av 2009 hadde foreningen 61 registrerte, betalende medlemmer. I 2009 hadde den kun inntekter fra medlemskontingenter, totalt kr 16 000. Organisasjonen søkte i 2010 om driftstilskudd på kr 200 000 og fikk innvilget kr 130 000. Det ga et tilskudd på 2 131 kroner per registrerte medlem. I 2010 utgjorde statsstøtten ca. 69 prosent av totale driftsinntekter og medlemskontingenter ca. 30 prosent.

Handlingsplan 2010 rommer vervekkampanje sentralt, innspilling av reklamefilm for organisasjonen, årsmøte, feiring av singeldagen samt boligkampanje.

Årsmeldingen for 2010 viser at den nyopprettede organisasjonen prioriterte styrking av administrasjon, drift og administrativ utvikling i 2010. Foreningen utviklet en nettbasert avis *Singelnett.no*, i samarbeid med Magasin 1 A/S, og mange henvendelser til foreningen kom via denne nettsiden. I løpet av året økte medlemsmassen fra 61 til ca. 200.

Norges Bygdekvinnelag

Dette er en frivillig kvinneorganisasjon hvis formål, i følge statuttene, er å «... samle alle kvinner som føler tilknytning til primærnæringene og bygdemiljøet. Bygdekvinnelaget er en partipolitisk nøytral organisasjon som ivaretar bygdefolkets økonomiske, sosiale og kulturelle interesser og bygge på nasjonal og kristen grunn.» Organisasjonen hadde i 2009 18 fylkeslag og 513 lokale lag. Den hadde 14 257 betalende medlemmer ved utgangen av 2009. Ved utgangen av 2010 var det 511 lokallag og 14 058 medlemmer. Samme år var 502 lag aktive. Bygdekvinnelaget utgjør den største enkeltorganisasjonen under denne tilskuddsordningen.

I årsmeldingen for 2010 heter det at

Kvinneres rettigheter og muligheter er en del av Bygdekvinnelagets arbeid. Norges Bygdekvinnelag er opptatt av at kvinner og menn, jenter og gutter skal ha like muligheter og rettigheter både nasjonalt og internasjonalt. Det internasjonale perspektivet har alltid vært en del av Bygdekvinnelagets engasjement.

Bygdekvinnelaget hadde totale driftsinntekter på ca. 9,8 mill. kr i 2009 og 10,1 mill. kr i 2010. Kontingenter utgjorde ca. 59 prosent av totale driftsinntekter, mens diverse offentlige tilskudd utgjorde 11 prosent. Bygdekvinnelaget søkte om driftsstøtte på kr 380 000 og fikk innvilget kr 270 000. Det ga et driftstilskudd per medlem på kr 19. I tillegg fikk organisasjonen tilskudd fra Landbruks- og matdepartementet med 150 000 kroner. Av totale inntekter på ca. 9,8 mill. kr ble ca. 1,4 mill. kr overført til lokale lag og fylkeslag i 2009 og 2010.

Arbeidet i 2009 og 2010 hadde sitt utspring i vedtak på årsmøtet i 2008. Det ble da lagt vekt på at organisasjonen skulle prioritere følgende:

- Å gjøre Bygdekvinnelaget mer synlig.
- Å gjennomføre en bred og samlende strategiprosess. Denne ble avsluttet i 2010 med en strategi og arbeidsområder for organisasjonen.
- Å skaffe nye inntektskilder. Dette arbeidet var ikke avsluttet ved utgangen av 2010.

I løpet av 2010 gjennomførte organisasjonen en vervekampanje som ga 942 nye medlemmer.

Liv Laga – organisasjon for svangerskaps-, fødsels- og barselomsorg

Dette er en frivillig bruker/interesseorganisasjon «... for gravide, småbarnsforeldre og pårørende og alle brukere som kommer i kontakt med svangerskaps-, fødsels- og barselomsorgen i Norge», som det heter i foreningens formålsparagraf. Den ble opprettet i 2008 og regner seg som en nasjonal enhet, foreløpig med ett lokallag i Rogaland. Arbeidet består dels å drive kurs/opplysningsvirksomhet, svare på høringer fra myndigheter og andre, følge opp statlige planer og politikk-initiativ, være synlig i media og verve nye medlemmer. I handlingsplanen for 2009 heter det at organisasjonen skal

1. Spre informasjon om Liv laga til brukere og helsearbeidere, og verve medlemmer

- Sende brosjyrer o.l., evt. medlemsblad, til alle helsestasjoner, private jordmødre, fødeenheter, legekontorer m.m. prioritert
- Fortsette arbeidet opp mot aktuelle nettsamfunn, samt å delta på arrangement som folkemøter og konferanser der det er aktuelt.
- Oversette brosjyren til flere språk
- Gi ut ett nytt nummer av medlemsbladet

2. Medlemsverving og rekruttering av flere aktive medlemmer

- Verve nye medlemmer. I forhold til støtte er neste milepæl 200 betalende medlemmer innen 31.12.2009
- Etablere lokallag og aktivisere medlemmer til lokal innsats, jfr. Årsmelding 2008
- Jobbe for representasjon ved lokale medlemmer i flest mulig av helseforetakenes brukerutvalg
- Verve flere menn, gjerne til aktivt arbeid.

3. Fortsette å videreutvikle samarbeidet med andre brukerorganisasjoner, interesseorganisasjoner, fagforeningene og andre aktuelle samarbeidspartnere. Etablere samarbeid med bl.a. barnepleierne og ulike organisasjoner i forbindelse med doula og evt. andre prosjekter.

- Være synlige i media og ta initiativ til kontakt

5. Lage en reklamefilm som kan gå på TV i høytidene

6. Fortsette arbeidet for å utvikle nettstedet, herunder oversette det viktigste av innholdet til flere språk

I 2010 hadde Liv Laga 114 betalende medlemmer. I 2009 utgjorde medlemskontingentene ca. 13 prosent av totale inntekter, og statsstøtten utgjorde 88 prosent av totale driftsinntekter. Liv Laga søkte om driftstilskudd på kr 250 000 og fikk innvilget kr 130 000. Dette gir et tilskudd på kr 2 192 per medlem.

Årsmeldingen for 2010 viser at organisasjonen hadde jobbet systematisk med samtlige punkt i arbeidsplanen fra 2009.

Tvillingforeldreforeningen

er en landsdekkende, frivillig interesseorganisasjon som skal fungere som et støtte- og kontaktorgan for foreldre til barn som er født ved flerbarnsfødsel. Generalforsamlingen er øverste organ. Som demokratisk fullverdige medlemmer kan opptas «foreldre til barn født ved flerbarnsfødsel». Foreningen hadde ved inngangen til 2010 2400 registrerte medlemmer, og ca. 2500 ved utgangen av året.

Foreningen har ikke lagt fram noen handlingsplan for 2010 men oppgir at driftstilskuddet skal brukes til å «... iverksette flere tiltak for å bedre tvillingfamiliehverdagen». Formålet er å iverksette kurs, både for gravide og også for foreldre med tvillinger i ulike alder, og utvikle tilbud flere steder i landet. Det vil bli holdt tilrettelagte kurs for fagpersoner i møte med tvillingfamilien, og utvikle materiell og brosjyrer.

I 2009 hadde foreningen 1474 000 kr i driftsinntekter og ingen statsstøtte. Medlemskontingentene utgjorde 64 prosent av totale inntekter. For 2010 søkte foreningen om driftstilskudd med kr 300 000 og fikk innvilget kr 200 000. Det gir et tilskudd på kr 83 per medlem. I foreningen er alt servicearbeid lønnet, mens styreverv er ulønnet.

Årsmeldingen for 2010 viser at foreningen gjennom året har prioritert sosiale og informative aktiviteter for medlemmene. Gjennom temakvelder, kurs, festival og andre sosiale arrangementer har medlemmene fått møte hverandre og motta informasjon.

Ønskebarn, Norsk forening for fertilitet og barnløshet

Ønskebarn er en frivillig, medlemsorganisasjon som ble opprettet i 1982. Foreningens formål er «... å være talerør og støttespiller for ufrivillig barnløse og alle som strever og har strevd med å få egenfødte og adopterte barn», ifølge statuttens paragraf 2.

Foreningen driver interessepolitisk arbeid overfor myndigheter og politikere. Den har også utarbeidet brosjyrer og informasjonsmateriell og den står for opplysningskampanjer i media og offentlighet. Foreningen utgir også et eget medlemsblad som trykkes i rundt 1100 eksemplarer og som dermed fordeles til atskillig fler enn medlemmene. Foreningen fungerer som en høringsinstans for myndighetene i saker som gjelder adopsjon, fosterhjem, bioteknologi, assistert befruktning med mer. Den er landsomfattende og hadde i 2009 ett aktivt lokallag

I 2009 hadde foreningen 662 registrerte medlemmer, i 2010 var tallet 697. Den hadde i 2009 817 000 kr i driftsinntekter. Statsstøtten utgjorde 24 prosent og medlemskontingenter ca. 25 prosent. Annonseinntekter sto for rundt halvparten av driftsinntektene. Lønnsutgifter utgjorde ca. 43 prosent av samlede driftsutgifter. Foreningen hadde 662 medlemmer ved utgangen av 2009. Organisasjonen søkte om kr 500 000 i driftsstøtte og fikk innvilget kr 200 000. Det utgjorde 302 kroner per medlem.

Foreningen hadde egen handlingsplan for 2010. Her sto interessepolitisk arbeid sentralt:

- Påvirke politikere, delta i relevante høringsrunder
- Ha støttefunksjoner for de som vil organisere sorggruppe, arrangere seminar
- Organisasjonsbygging: Oppdatere hjemmesider, utvikle medlemsblad, øke medlemsmassen, vise reklamefilm
- Styrke organisasjonens nettverk gjennom deltakelse og kontaktarbeid

Årsmeldingen for 2010 viser at foreningen har tatt en rekke initiativ til møter med politikere og forvaltning og har vært aktivt involvert i lovgivningsprosesser. Foreningen står også for en rekke medlemsaktiviteter som utgivelse av informasjonsmateriell, rådgivningstjeneste, sorgbearbeiding med mer. Driftstilskuddet fra Bufdir har i sin helhet gått med til å dekke deler av personalkostnadene.

Kvinnefronten i Norge

Kvinnefronten er en frivillig, landsomfattende «... *kamporganisasjon som arbeider for full frigjøring av kvinnene*» heter det i foreningens formålsparagraf. Organisasjonen ble opprettet tidlig på 1970 - tallet og er, i følge egen hjemmeside, «*en radikal , feministisk organisasjon som vil forandre verden*». Landsstyret er organisasjonens høyeste organ. Den har individuelle medlemmer og ingen regionale eller lokale foreninger. Organisasjonen hadde i 2010 266 registrerte medlemmer. I 2009 hadde organisasjonen budsjetterte driftsinntekter på 526 000 kr. Statsstøtten utgjorde 76 prosent av det totale budsjettet og medlemskontingentene 17 prosent.

Kvinnefronten har en konkret arbeidsplan for 2010 som var relatert til besøk på andres arrangement, egne debattmøter, diskusjonsgrupper med mer. Organisasjonens sammenfatning for perioden 2008 – september 2010 viser at arrangement av, og deltakelse på seminarer og konferanser Internasjonalt solidaritetsarbeid, 8.mars og Ladyfest, Feminismefestival og styrking av Kvinnefronten organisatorisk har vært viktig for landsstyret.

Kvinnefronten hadde ved utgangen av 2009 266 medlemmer og et år senere 299 medlemmer. Organisasjonen søkte om driftstilskudd på kr 200 000 og fikk tildelt kr 165 000. Det utgjorde 620 kroner per medlem. Lønn og kontorkostnader utgjorde ca. 87 prosent av organisasjonens budsjetterte driftsutgifter i 2009.

Fødsel i fokus – organisasjon for svangerskap, fødsel og spedbarnstid

Dette er en landsomfattende, frivillig medlemsorganisasjon som ble grunnlagt i 1985 av kvinner som ønsket å drive interessepolitisk arbeid knyttet til fødenes behov. Årsmøtet er foreningens høyeste beslutningsorgan. Foreningen har individuelle medlemmer og ingen lokale lag.

Arbeidsplanen for 2010 rommer utgivelse av fire nummer av eget magasin, opprettelse av 2 arbeidsgrupper med konkrete tema, vervekampanje, markering av 25 års jubileum, samarbeid med andre organisasjoner, sentre og publikasjoner samt å utvikle info på web.

Årsmeldingen for 2010 viser at utgivelser av egen magasin skjedde som planlagt. 25 års jubileet ble feiret og organisasjonen leverte synspunkter på innholdet i en stortingsmelding. I 2010 ble det også gjort aktive framstøt for å få til en sammenslåing av *Liv Laga* og *Fødsel i fokus*, en prosess det tidligere var motstand mot i begge organisasjoner.

I 2009 hadde organisasjonen totale driftsinntekter på kr 244 000. Her utgjorde offentlige tilskudd 44 prosent av inntektene og medlemskontingenter 17 prosent. I 2010 hadde organisasjonen 215 medlemmer. *Fødsel i fokus* søkte om driftstilskudd kr 100 000 første gang i 2010, og fikk innvilget samme beløp. Driftsstøtten utgjorde kr 241 per medlem.

Ensliges Landsforbund

Dette er en frivillig interesseorganisasjon hvis formål er å fremme ensliges sosiale og økonomiske rettigheter. Forbundet skal koordinere og hjelpe lokalavdelingene i deres virksomhet. Lokalavdelingene er medlemmer i forbundet, i tillegg til enkeltmedlemmer. Forbundet hadde ved utgangen av 2010 8 avdelinger og ett kontaktsted i til sammen 9 fylker. Landsmøtet, satt sammen av delegater fra lokalavdelingene er organisasjonens høyeste instans. Nasjonalledet utgir bladet *Singel*

Organisasjonen er landsomfattende og hadde ved utgangen av 2009 avdelinger i 9 fylker. Ved utgangen av 2009 var det 2137 registrerte medlemmer, et år senere var tallet 2070. I 2009 hadde organisasjonen totale driftsinntekter på ca. 909 000 kroner. Dette året utgjorde statsstøtten 21 prosent av de totale inntektene, og kontingenter ca. 73 prosent. Organisasjonen søkte i 2010 om kr 250 000 i driftstilskudd og fikk tildelt kr 200 000. Beløpet utgjorde 93 kroner per medlem.

Forbundet har ikke lagt fram noen egen handlingsplan for 2010. I årsmeldingen for 2009 heter det at «Å øke antall medlemmer er fortsatt en viktig oppgave». Fram til utgangen av 2011 gjennomfører forbundet en vervekampanje.

I løpet av 2010 har organisasjonen gjennomført en rekke politisk, utadrettede tiltak, som underskriftskampanje overfor bystyret i Oslo med formål å påvirke til bedre vilkår for enslige, arrangert «politisk ungdomspanel», hatt møte med Husbanken og arrangert møte eller sendt brev til en rekke sentrale politikere. «Singeldagen» ble markert i Ålesund, Oslo og Tønsberg. I tillegg kommer lokalforeningenes aktiviteter.

Enestående Adoptanters forening

Dette er en frivillig, landsomfattende medlemsorganisasjon som ble opprettet i 1995. Personer som er, har vært, vil bli eller har familierelasjoner til adoptanter kan bli medlemmer. Formålet er å arbeide for eneadoptanters interesser. I 2009 hadde foreningen 71 revisorgodkjente medlemmer, ved utgangen av 2010

var tallet 55. Foreningen har statuttfestet at alt arbeid for foreningen skal være ulønnet. Den har ikke lokale, tilknyttede foreninger. Virksomheten dreier seg i all hovedsak om å gi støtte og informasjon til medlemmer.

Organisasjonen søkte om kr 73 000 i driftsstøtte for 2010, og ble tildelt samme beløp. Det utgjør 1 028 kroner per medlem. Samlede driftsinntekter i 2009 var 99 900 kroner. Av dette beløpet utgjorde statsstøtten fra Bufdir 70 prosent, mens kontingenter utgjorde 23 prosent. På utgiftssiden utgjorde årsmøtekostnader den største posten med 62 prosent av totalutgiftene.

Handlingsplanen for 2010 bygger på følgende formål: Å opprettholde kunnskapen om, og positive holdninger til, enslig adopsjon. Videre vil foreningen arbeide for å øke antall land som godtar enslige adoptanter, opprettholde foreningens økonomi og bedre kommunikasjon mellom medlemmene.

Årsmeldingen for 2010 viser at foreningens tillitsvalgte har brukt tid på å besvare enkelthenvendelser, avholde samlinger og møter for medlemmer og interesserte, utarbeide høringsuttalelse til NOU 21/2009 «Adopsjon til barnets beste», samt arbeide med å forbedre foreningens web-side.

Association of International Professional and Business Women

Dette er en landsomfattende, frivillig nettverks-organisasjon som «... *unites, supports and promotes the interests of international professional and business women in Norway*», ifølge statuttene. Organisasjonene er åpen for engelsktalende kvinner uavhengig av nasjonalitet. Den har ikke lokale, tilknyttede foreninger.

I 2009 hadde organisasjonen samlede inntekter på ca. 317 000 kroner. Her utgjorde medlemskontingentene ca. 42 prosent, mens offentlig støtte utgjorde ca. 50 prosent. Ved utgangen av 2009 hadde organisasjonen 101 medlemmer. Organisasjonen søkte om driftstilskudd på kr 65 000, noe den også fikk. Støtten utgjorde 643 kroner per medlem.

Arbeidsplan for 2010 rommer månedlige møter, «special events», månedlig nyhetsbrev, deltakelse på 4 konferanser, nettverkspromoterende aktiviteter for medlemmene samt etablering av «satellittnettverk» i Stavanger.

Årsrapporten for 2010 viser at organisasjonen i det store og hele har gjennomført den oppsatte årsplanen. Regnskapet ble gjort opp med et overskudd på ca. 14 000 kroner. Ca. 48 prosent av inntektene var dette året tilskudd fra Bufdir.

Norsk Kvinnesaksforening

er en frivillig, interessepolitisk sammenslutning, opprettet i 1884 og Norges eldste kvinneorganisasjon. I formålsparagrafen heter det at «*NKF motarbeider (derfor) alt som skaper eller opprettholder praksis, holdninger, regelverk som diskriminerer kvinner og hindrer kvinnefrigjøring og likestilling mellom kjønnene.*» Foreningen har lokallag i Oslo, Bergen, Fredrikstad og Drammen, og landsmøtet er høyeste instans. Foreningen har både «direktemedlemmer» og medlemmer knyttet til lokalforeninger. NKF sentralt har støttefunksjoner overfor lokalforeningene og utgir bladet *Kvinnesaksnytt*.

Foreningen har egen handlingsplan for 2010 – 11. Sentralt står *nye utfordringer i kvinnesaka*, som: Et lovverk som fremmer kvinnesak? Felles kvinnesak for minoritets- og majoritetskvinner? Informasjonsvirksomhet, kvinnemuseet, kvinner i politikk/ i det militære/kvinnelig verneplikt, samarbeid med norske kvinneorganisasjoner, kvinner i radio tv: Arbeide for å få til en ny kartlegging av kvinner som deltar i NKF's programmer, organisasjonsutvikling og internasjonalt samarbeid.

Organisasjonen hadde i 2009 347 betalende medlemmer (351 i 2010). I driftsbudsjettet for 2010 er medlemskontingenter og tilskudd fra Bufdir eneste inntektsposter. Lokallagene betaler kr 50 pr medlem til NKF sentralt og for øvrig krever hva de vil som kontingent. Som oftest er det kr 200 eller 250 pr år. Lokallagene har egne aktiviteter, regnskap og årsmeldinger. Direkte medlemmer betaler kr 150 til NKF sentralt (vedtak om kr 200 ble først iverksatt i 2011). NKF's sentrale årsmelding og regnskap dekker bare kontingentandelen fra hvert medlem og felles, nasjonale aktiviteter.

NKF søkte om driftstilskudd kr 241 000 og fikk innvilget 165 000. Det utgjorde kr 475 per medlem.

Årsmeldingen for 2010 viser at organisasjonen gjennomførte en rekke tiltak innenfor handlingsplanen. Blant annet seminar i samarbeid med JURK (Juridisk rådgivning for kvinner), seminar i samarbeid med en rekke andre organisasjoner, deltakelse i demonstrasjoner og åpne møter og seminarer, deltakelse på en rekke internasjonale konferanser og møter, koordinering av høringsuttalelser for myndighetene, samt en rekke avisinnlegg. Organisasjonens nettside er fornyet, og tidsskriftet *Kvinnesaksnytt* kom ut med to utvidete nummer i 2010.

Prematurforeningen

er en frivillig medlemsorganisasjon som har til formål «... å arbeide for premature barn og deres families situasjon», ifølge vedtektene. Organisasjonen ble opprettet i 1988 etter initiativ fra nyfødtafdelingen ved Ullevål sykehus. Den er nå landsdekkende, men har ikke lokalforeninger. Foreningen driver i hovedsak med informasjonsarbeid og opplæring. Den hadde i 2010 411 betalende medlemmer, og driftsinntekter i 2009 på totalt ca. 533 000 kroner. 35 prosent av driftsutgifter var lønnskostnader, så og si alle utgifter er relatert til drift av nasjonalt ledd. 31 prosent av driftsinntektene kom i 2009 fra statlige kilder.

Organisasjonen har ikke lagt fram noen egen handlingsplan for 2010. For 2010 søkte organisasjonen om kr 200 000 i statsstøtte og fikk innvilget kr 165 000. Det ga et tilskudd på kr 401 per medlem. I årsrapporten for 2010 heter det følgende om årets aktiviteter:

Foreningen jobber med å gi informasjon til våre medlemmer, deltagelse i opplæring av sykepleiere/helsesøstre på sykehusene, utgivelse av Prematurposten, medlemstelefon, oppfølging av Helse og Rehab prosjekter, og generell informasjon i ulike medier.

Kvinnegruppa Ottar

er i følge statuttene en «... feministisk og aktivistisk organisasjon som arbeider for full kvinnefrigjøring». Den ble stiftet i 1991 og har grupper i Oslo, Stavanger og Bergen, samt enkeltmedlemmer over hele landet og i de nordiske land. Organisasjonen har felles vedtekter og prinsippprogram. Den har vært særlig aktiv i kampen mot porno og prostitusjon og deltar hyppig i offentlig debatt. Kontingentene utgjorde ca. 0,2 prosent av totale inntekter. Tilskudd fra staten utgjorde ca. 73 prosent. Lønnsutgifter utgjorde 45 prosent av totale driftsutgifter.

«Ottar» hadde ved utgangen av 2009 559 betalende medlemmer. Per 31.10.2010 var tallet 461. Siden medlemskontingenter samles inn og beholdes lokalt, har «Ottar» sentralt ingen slike inntekter i sitt regnskap. Organisasjonen har derimot et sentralt medlemsregister. Medlemskontingenten er lokalgruppes viktigste inntekt. Kvinnegruppa Ottar søkte i 2010 om driftsstøtte på kr 700 000 og fikk innvilget kr 200 000. Det ga et støttebeløp på kr 358 per medlem.

«Ottar» la fram følgende handlingsplan for 2010:

- *Organisasjonsbygging.* Vervekampanje, organisasjonssekretær i full stilling, Avlaste aktivistene fra byråkratisk arbeid. Utvikle informasjonsmateriell
- *Kriminalisering av horekunder.* Delta i den offentlige debatt – og politisk rettet arbeid for å sikre at loven blir fulgt opp. Bidra til å lage et nordisk symposium og kulturarrangement i Tana. Lage en antologi om kriminalisering av horekunder
- *Åpne møter* blant annet møteserie om Feminisme
- *Andre oppgaver.* Større og mindre oppgaver relatert til magasin, nettsider, markeringsdager, jubileer, høringsuttalelser, avholde Kjerring mot strømmen kurs, avholde landsmøte,

Årsmeldingen for 2010 viser at «Ottar» i hovedsak orienterte seg mot politiske saker i 2010. Kriminaliseringen av horekunder ble fulgt opp gjennom en rekke møter og aktiviteter. Et nordisk symposium ble avholdt i Tana., og det pågikk arbeid med en antologi om kriminalisering av horekunder. «Kjerringa mot strømmen» kurs ble solgt til 9 eksterne organisasjoner og kommuner. Organisasjonen har bidratt med en rekke høringsuttalelser til offentlige myndigheter.

Norsk Kvinne- og Familieforbund

Dette er en landsomfattende frivillig medlemsorganisasjon med 21 kretser og ca. 270 lokale lag, med Landsstyret som høyeste organ, og med nasjonalt sekretariat i Oslo. I følge statuttene er forbundet «... en landsomfattende, partipolitisk uavhengig kvinneorganisasjon som bygger arbeidet på kristne og humanistiske grunnverdier. Organisasjonen har sitt virke innenfor fire hovedområder: kvinner og helse, ernæringsspørsmål i hjem og skole, familien og miljø og flerkulturelt arbeid i Norge. Hensikten er å ...*Styrke familiens posisjon gjennom tiltak som gir tid og mulighet til omsorg for hverandre.* Forbundet oppga å ha 5015 medlemmer i 2009, noe som så vidt brakte dem over «sperregrensen» for høy grunnbevilgning. Ved utgangen av 2010 var tallet sunket til 4841 medlemmer fordelt på 250 lag i 21 kretser. Organisasjonen meldte om nedgang i medlemstallet gjennom hele 2009, en tendens som altså fortsatte i 2010. Sentralledet fordeler ikke midler til lokale lag/enheter.

Forbundet søkte om kr 500 000 og fikk innvilget kr 270 000 i driftsstøtte for 2010. Det utgjorde 54 kroner per medlem. I 2009 utgjorde kontingenter ca. 65 av de totale driftsinntektene, mens statsstøtten utgjorde 17 prosent.

Handlingsplanen 2008 – 2010 hadde følgende hovedpunkt:

- *Fødesituasjonen*; den kommunale jordmor ordningen, anstendige forhold for alle fødende
- *Rettferdige pensjonsordninger*; bl.a. ektefellebetaling av pensjonspoeng.
- *Omsorg*: omsorgslønn, eldreomsorg, økt kontantstøtte og full barnehagedekning.
- *Helse*: familiens helse
- *Miljø*, med særlig fokus på mat, miljø, klima.
- *Beredskap*, lokalt og nasjonalt.
- *Internasjonalt samarbeid* (prosjektarbeid, internasjonalt arbeid på lokalplan)

Årsmeldingen for 2010 viser at organisasjonen har gjennomgått strukturelle endringer i løpet av året. Fra utgangen av 2010 ble landsstyret nedlagt, finanskomité og vedtektskomité nedlagt og kontrollkomité opprettet. Bemanningen i nasjonalt sekretariat ble trappet ned fra 2,3 til 1,7 årsverk. Følgende saker har stått i fokus gjennom året:

- Kontantstøtte
- Husmorvikartjenesten
- Omsorgslønn
- Eldreomsorg
- Barnehager
- Fødesituasjonen

I tillegg har tillitsvalgte og ansatte deltatt på konferanser, bidratt med politiske innspill i forbindelse med høringsuttalelser, konferanser og politiske aksjonsdager (som 8. mars).

Det ble i løpet av året gjennomført en vervekampanje for å øke medlemstallet i lokallagene.

Jenter i skogbruket

er en frivillig medlemsorganisasjon med formål «... å motivere og stimulere jenter i alle aldre til deltakelse og engasjement på alle plan i skogbruket, og vektlegge samhold og samarbeid», i følge vedtektene. Organisasjonen ble opprettet i 1986 og hadde ved utgangen av 2009 290 medlemmer, fordelt på 16 fylkeslag og to lokallag. Ved utgangen av 2010 var medlemstallet 310. Da er

livsvarige medlemmer (44) holdt utenfor mens 22 organisasjonsmedlemskap er inkludert. Landsmøtet er organisasjonens høyeste organ. Organisasjonen utgir eget medlemsblad 6 ganger i året.

Organisasjonen har en strategiplan for perioden 2011- 2013, som er samlet rundt følgende punkter:

- Kvinnelige tillitsvalgte og ansatte
- Internasjonalt arbeid
- Strategiarbeid
- Rekruttering til skognæringen

I 2008 utgjorde medlemskontingenter 10 prosent av totale inntekter, som var på 1 750 000 kroner. 82 prosent av inntektene kom som tilskudd, 71 prosent fra offentlige kilder. Medlemskontingenter utgjorde 7,5 prosent av sentralleddets driftsinntekter.

Fra Bufdir søkte organisasjonen om driftstilskudd på kr 100 000 i 2010, noe den også fikk. Beløpet utgjorde 345 kroner per medlem. I 2008 var 52 prosent av driftskostnadene lønnskostnader. Det statlige driftstilskuddet ble fordelt på ulike utgiftsposter (som administrasjon, markedsføring og arrangementer) og lar seg ikke etterspore i regnskapet.

Årsmeldingen for 2010 viser at i løpet av året ble det gjennomført flere kurs og seminarer, og årsmøtet sendte egen resolusjon til Landbruksministeren. Gjennom konferanser, møter og uttalelser har organisasjonen søkt å følge opp punktene i strategiplanen. Gjennomført forskningsprosjekter (med aktivitetstilskudd fra Bufdir, se under) om menn/kvinnens stilling i skogbruket ga grunnlag for nye strategier.

Avslag på søknad om driftsstøtte fra post 70

Sosialliberal pappagruppe er en frivillig organisasjon hvis formål er «... å arbeide for å fremme sosialliberal politikk i samsvar med Venstres grunnsyn på alle områder i samfunnet, og for å fremme likeverd og likestilling mellom kvinner og menn», i følge formålsparagraf 1 i statuttene. Organisasjonen oppga å ha 10 betalende medlemmer.

Søknaden om driftstilskudd ble avslått med begrunnelse at slik støtte kun kan gis til organisasjoner som har minst 50 tellende medlemmer.

Vurdering av driftsstøtteordningene

Økonomi og medlemstall

Nedenfor foretar vi en oppsummerende drøfting av driftsstøtteordningen under post 70 og 71. I tabell 1 er de to ordningene slått sammen. Tabellens tykke streker markerer de fire tilskuddskategoriene presentert ovenfor, der antall revisor-godkjente medlemmer bestemmer hvilken gruppe søkeren plasseres i.

Tabell 1. Andel driftsinntekter, tilskuddsbeløp og medlemstall for mottakere av driftsstøtte, post 70 og 71 (71 i kursiv).

Navn	Medlemskont. i % av drifts- inn- tekter (2009)	Tilskudds- beløp per medlem (2010)	Tilskudd fra staten i % av driftsinntekter (2009)	Medlemstall 2009
Singel sammen	100 ³	2131.-	0	61
Enestående Adoptanters forening	23	1028.-	70	71
Association of International Profes- sional and business Women	42	643.-	50	101
Liv Laga	13	2192.-	87	114
Fødsel i Fokus	17	241.-	44	215
Kvinnefronten	17	620.-	76	266
Jenter i skogbruket	10	345.-	71 ⁴	290
Norsk Kvinnesaksforening	12 ⁵	475.-	88 ⁶	347
Prematurforeningen	-	401.-	31	411
Kvinnegruppa Ottar	1 ⁷	626.-	73	559
Vi som har et barn for lite (post 71)	32	406.-	32	622
Ønskebarn	25	302.-	24	662
AFFO (post 71)	17	405.-	32	969
Foreningen 2 foreldre (post 71)	-	406.-	55	1000
Ensliges Landsforbund	73	93.-	21	2137
Tvillingforeldreforeningen	64	83.-	0	2400
Norsk Kvinne- og Familieforbund	65	54.-	17	5015
Norges Bygdekvinnelag	59	19.-	11	14257

Kolonnen lengst til venstre viser hvor stor andel av de totale driftsinntektene som i 2009 kom fra medlemskontingenter. Andelen kan sees som en indikator på *medlemsforankring*, dvs. hvor avhengig sammenslutningen er av medlem-

3. Foreningen ble opprettet i 2009 og hadde ikke statsstøtte dette året

4. Tilskudd fra både Landbruksdepartementet og Bufdir

5. Budsjettall 2010

6. Budsjettall 2010

7. Tallet omfatter bare andel av kontingenten som går til organisasjonens sentrallødd.

mene for sin virksomhet. Prosentatsene varierer betraktelig. Gjennomgående har organisasjoner med høyt medlemstall også den høyeste andelen driftsinntekter fra kontingenter; alle tilskuddsmottakere med mer enn 2000 medlemmer har mer enn halvparten av sine inntekter fra medlemmene.

Andre kolonne fra venstre viser *tilskuddsbeløp per medlem* i 2010. Når Bufdir fordeler driftsstøtten er det medlemstallene fra foregående år som legges til grunn. Vi ser at for samtlige grupper er tendensen den samme. Innen hver enkelt gruppe er tilskuddsbeløpet per medlem *synkende*; organisasjoner med færrest medlemmer mottar høyest beløp.

Men helt konsekvent er ikke dette mønsteret. Vi ser også at enkelte søkere har fått *mindre* tilskuddsbeløp enn det medlemstallet skulle tilsi. Det har de fått fordi de har søkt mindre enn maksimalbeløpet. Normen er at organisasjoner som søker mer enn maksimalbeløpet får innvilget dette, dvs. maksimalbeløpet, mens søkere som ber om *mindre* for 2010 gjerne fikk det de søkte om.

Den tredje kolonnen fra venstre viser hvor stor andel av totale driftsinntekter statstilskuddet utgjorde i 2009. Vi ser her at 8 av 18 mottakere (eller 45 prosent) fikk 50 prosent eller mer av sine driftsinntekter via tilskudd fra Bufdir. Fem mottakere hadde 70 prosent eller mer av driftsinntektene fra tilskuddsordningen.

Sammenfattende viser tabell 1 at *jo færre medlemmer disse organisasjonene har, jo større er avhengigheten av statsmidler*. Det sivile samfunn fungerer vanligvis slik at lokale sammenslutninger med få medlemmer og synkende inntekter blir nedlagt, eller må nedjustere aktivitetsnivået. Nasjonale ledd og organisasjoner som får offentlige støtte fra statlige tilskudd kan ofte holde høyt aktivitetsnivå med lavt medlemstall.

Mål og aktiviteter

Gjennomgangen ovenfor viser også at presisjonsnivået på organisasjonenes strategiplaner og målsettinger varierer betraktelig. For noen rommer målene de fleste ordinære aktiviteter og gir i liten grad spesifikk opplysninger om hva man har tenkt å prioritere. Andre har spesifiserte og detaljerte målsettinger. Gjennomgangen ovenfor viser at målsettinger som trekkes opp, ikke nødvendigvis legger rigide føringer på kommende års aktiviteter.

På leting etter *familie- og likestillingspolitiske aktiviteter* ser vi at mange av mottakerne i løpet av året gir uttalelser til statlige utredninger og/eller deltar i lovforberedelser, høringer, seminarer og annet politikk-relevant arbeid. Flere blir trukket inn som talspersoner eller eksperter på særskilte utfordringer/problemer, uten at slik virksomhet tilhører «kjerneområdet».

Enkelte organisasjoner (som f.eks. «Ottar», Kvinnefronten og Norsk Kvinnesaksforening) deltar på, og arrangerer seminarer, konferanser og møter, og deltar aktivt i demonstrasjoner mm. Deres virke er av mer allmennpolitisk karakter, ofte med en akademisk orientering som inkluderer engasjerte fra universitet og utdanningsinstitusjoner.

I en del organisasjoner er dette innslaget av utadrettet, allmennpolitisk engasjement fraværende. Deres formål og innretning dreier seg primært om å støtte definerte brukergrupper i deres anstrengelser for å bli hørt, eller få bedret sin livssituasjon. Støttetelefon-ordninger, rådgivning, utgivelse av informasjonsmateriell, arrangering av kurs hører hjemme her.

Skillet mellom *utadrettede, allmennpolitiske aktiviteter* og *innadrettede og/eller bruker/medlemsorienterte tilbud* danner den tydeligste distinksjonen blant mottakerne av driftsstøtte. Den første typen aktiviteter finner vi i første rekke i de «klassiske» kvinneorganisasjonene. Felles for disse er forholdsvis lave medlemstall, uten at vi av den grunn kan knytte noen direkte årsaksforbindelse mellom aktivitetsprofil og medlemstall.

Aktivitetsstøtte fra post 70

Under denne posten fikk 11 mottakere aktivitetsstøtte i 2010, på til sammen 900 000 kroner. Fire organisasjoner med driftsstøtte fikk også aktivitetsstøtte. De er omtalt først.

Jenter i skogbruket

Jenter i skogbruket er omtalt foran, under driftsstøtteordningen. Organisasjonen søkte i 2010 om aktivitetstilskudd på kr 300 000 til prosjektet *Mannlige skogbrukeres posisjon som tillitsvalgte og ansatte sett i lys av tidligere studie over samme tema om kvinner, samt undersøkelse av styrenes oppfatning av likestilling*. Direktoratet innvilget kr 157 000 til studien. Her dreier det seg om et forsknings/utredningstiltak. Det var ikke knyttet noe eget budsjett til tiltaket.

Gjennomført aktivitet. Prosjektet ble i løpet av 2010 gjennomført i samsvar med planene. Prosjektet hadde en total kostnadsramme på 263 000 kroner, her ble differansen til støttebeløpet dekket opp dels med egne midler og dels med midler fra Landbruksdepartementet. Selve forskningsoppdraget ble gjennomført av en person med forskningskompetanse. I tillegg brukte organisasjonen, slik det framgår nedenfor, egentid på prosjektet:

Vår organisasjon hadde mye arbeid med forberedelse og etterarbeid av prosjektet gjennom utarbeidelse av søknad, rapport, regnskap, korrekturlesing, finne intervjuobjekter samt at undertegnede deltok sammen med forskeren under intervjuet av de to styrene. Vi mente det var viktig å benytte en likestillingsfaglig person i dette arbeidet.

Kvinnegruppa Ottar

Som *jenter i skogbruket* fikk også *Kvinnegruppa Ottar* driftsstøtte. Organisasjonen søkte i tillegg om til sammen 600 000 kr til 3 ulike tiltak, og fikk innvilget kr 100 000 til to av disse, nemlig *lansering av antologi om kampen mot prostitusjon i Norden*, og *Kjerringa mot strømmen, kurs 3*. Direktoratet avslo støtte til kurset *skolering av innvandrere og flyktninger om kjønnsforhold*.

Gjennomført aktivitet. Årsrapporten for 2010 viser at antologien om kampen mot prostitusjon ble publisert i mai 2010. Det ble holdt lanseringsmøter både i Oslo og Bergen. I tillegg ble det arrangert åpent møte i Stavanger om boka og situasjonen i Danmark.

Årsmeldingen viser også at det er utviklet et *Kjerringa mot strømmen kurs 3*, som var den andre aktiviteten foreningen fikk støtte til i 2010. Begge aktivitetene kan spores som regnskapsposter i årsregnskapet for 2010.

Norsk kvinnesaksforening

Organisasjonen søkte i 2010 om kr 95 000 til en serie *åpne seminarer for å engasjere til debatt om nye utfordringer i kvinnesaken*. Departementet innvilget støtte med kr 90 000. Senere søkte foreningen om å omdisponere støtten til to andre møter/seminarer. Direktoratet ba da om nytt budsjett for de to tiltakene, noe som resulterte i tilskudd på kr 20 000 til seminaret *Den seksualiserte oppvekst og det pornofiserte samfunn* og seminaret *Kvinnesak i en medie verden av «Gucci-feminister» og likestillingsskryt*.

Gjennomført aktivitet. Begge aktivitetene ble gjennomført innenfor de budsjetterte rammene.

Liv Laga – organisasjon for svangerskaps-, fødsels- og barselomsorg

Liv Laga var den fjerde organisasjonen som fikk aktivitetsstøtte i tillegg til driftsstøtten. *Liv Laga* søkte om kr 56 000 i støtte til seminaret *Doulaprosjekt for tokulturelle kvinner* og fikk innvilget kr 30 000.

Harry Benjamin ressurscenter (HBRS)

Dette er en landsomfattende pasient- og brukerorganisasjon stiftet i 2000 for kvinner og menn som søker, har eller har hatt diagnosen transseksualisme. Organisasjonen er også åpen for deres familier. Foreldre- og familieforeningen er en del av organisasjonen.

Ved utgangen av 2009 hadde organisasjonen 145 medlemmer, med lokalforeninger i Bergen og Trondheim. Opplysningsarbeid og interessekamp står i fokus. I 2008 utgjorde medlemskontingenter ca. 5 prosent av totale inntekter, mens 95 prosent kom som tilskudd fra myndighetene.

HBRS søkte om aktivitetstilskudd i 2010 med kr 65 000 til *Tiltak for å styrke sosial likestilling for kvinner og menn som har eller har hatt diagnosen transseksualisme*. Søknaden ble først avslått, men etter klage fikk organisasjonen innvilget støtte med kr 50 000.

Gjennomført aktivitet. Midlene fra Bufdir ble brukt til å arrangere HBRS seminaret «*Retten til å være kvinner og menn - ikke bare en diagnose*», som ble holdt i Litteraturhuset i Oslo. Det var et åpent seminar hvor også media var invitert. Det var 56 deltagere på seminaret og 7 foredragsholdere. Hensikten var å skape oppmerksomhet ved å gi kunnskap og skape debatt i det offentlige rom om hvordan denne gruppen blir sett og beskrevet i samfunnet og i media. Det var første gang i historien i Norge at dette tema ble tatt opp. Målsettingen var, i følge årsmeldingen fra organisasjonen, «... at vi skulle sette i gang en bevegelse som kan føre til at kvinner og menn i vår gruppe i årene som kommer, kan bli sett og beskrevet som det kjønn de er. Det vil være en likestilling i samfunnet med alle andre kvinner og menn.»

Selvstendig Demokratisk Kurdisk Kvinne Forening

er en frivillig kvinneforening som ble stiftet i 2004 i Bergen. Formålet er, i følge vedtektene, å stimulere til aktiviteter som samler kurdiske kvinner, hjelpe kurdiske kvinner som søker asyl, arbeid med internasjonal solidaritet, hjelpe unge utsatt for tvangsekteskap eller kjønnslemlestelse samt å hjelpe voldsut-satte kvinner.

Foreningen hadde i 2009 totale driftsinntekter på 686 000 kroner. Samme året kom rundt 98 prosent av inntektene fra statlige tilskudd fra IMDI og Bufdir. På utgiftssiden var ca. 50 prosent av samlede utgifter knyttet til lønn og administrative kostnader.

Organisasjonen søkte om 236 506 til 8 ulike prosjekter og fikk innvilget 70 000 til tre prosjekt: *Visning av film om kvinners muligheter og utfordringer*

i et vestlig samfunn, film om flukt og tilpasning i nytt land, og teaterstykke om menneskerettigheter og kvinners rettigheter.

Gjennomført aktivitet. Teaterforestillingen ble arrangert i Oslo i oktober, et kurdisk teaterstykke om æresdrap i Oslo. Det var ca. 50 deltagere på arrangementet. Filmframvisningene ble av praktiske grunner avlyst, og har heller ikke vært gjennomført senere. Ca. 28 000 av de bevilgende 70 000 kronene ble returnert til Bufdir.

Sisters of Lillesand

er en frivillig organisasjon som jobber med forebyggende arbeid i jentegrupper innenfor områder som æresrelatert vold, likestilling og tvangsekteskap. Organisasjonen startet opp med gruppearbeid i 2008. Hovedvirksomheten er arbeid med ungdom gjennom målrettet aktivitet, styrking av kommunikasjon, selvtillit, selvfølelse og nettverksbygging. Organisasjonen står for kurs, foredrag, teambuilding og skreddersyde opplegg for organisasjoner og læringsinstitusjoner og virksomheten er bygget opp rundt grupper. I 2009 hadde organisasjonen inntekter på kr 127 000, hele beløpet kom som statlig tilskudd fra IMDI.

Organisasjonen søkte om kr 88 320 til *Aksjonsuke: Feministisk ungdomsarbeid* og fikk innvilget kr 88 000.

Stiftelsen Betanien

Dette er, slik navnet tilsier, en ideell, kristen og diakonal stiftelse opprettet av Metodistkirken som driver og støtter humanitært og diakonalt arbeid. Den har 18 medarbeidere som utgjør 14,5 årsverk. Styret oppnevnes av Metodistkirkens årskonferanse i Norge. I Oslo har stiftelsen et eget kompetansesenter for integrering og familie. Prosjektet som ble gjennomført her, var plassert i *Betanien Kompetansesenter for integrering og familie*.

Stiftelsen søkte i 2010 om kr 275 000 til prosjektet *ABC sammen – et kurs for innvandrerkvinner med barn i skolealder*. Kurset fikk også støtte i 2009, og årets støtte var rettet inn mot en videreutvikling av kurset. Støtte ble innvilget med kr 198 000.

Gjennomført aktivitet. I 2010 utviklet Betanien et kurshefte, utarbeidet kursledermanual og informasjonsbrosjyre til samarbeidspartnere for prosjektet. Disse har gitt opplæring og veiledning til skoler, barnehager og mottaksskoler som ønsker å implementere kurset. Kursheftet inneholdt følgende tema:

- Informasjon om skoleplikt og skolerett i Norge, og hva innholdet i de to begrepene rommer.
- Gjennomgang av utdanningsforløpet i Norge, fra grunnskole til høyere utdanning.
- Det blir vektlagt visuelt og verbalt både hvordan sette bind på bøker og hvorfor er det viktig.
- Kunnskap om bruk av meldingsbok og foreldres meldeplikt ved fravær.
- Hvordan involvere seg i barnas skoledag med blant annet å tømme skolesekken og gjennomgå lekseplanen og beskjedmappen hver dag.
- Kunnskap om foreldremøte, utviklingssamtale, leirskole, gym og dusjing.
- Hvordan arrangere bursdag,
- Hva er dugnad
- Kunnskap om hvorfor feirer vi jul, påske og andre høytider.

Kursheftet inneholder 46 ulike tema knyttet til skole og skolegang i Norge.

Prosjektet ble gjennomført som en serie seminarer på skoler, barnehager, ett familiesenter og en mottaksskole, der kontakt- og oppfølgingspersoner ble orientert om innhold og bruk av kurset.

I følge revisorrapport var prosjektets totale kostnader 442 000 kroner. Her ble 198 000 dekket av tilskuddet fra Bufdir, de øvrige kostnadene av stiftelsen selv.

Nettverk i nord mot prostitusjon og vold

Nettverket framstår et knippe organisasjoner og enkeltpersoner, og ingen egen frivillig organisasjon. Det foreligger ikke statutter eller regnskap for virksomheten i nettverket. Den har ingen registrerte medlemmer. Formålet er å arbeide mot prostitusjon, i første rekke i Nord-Norge. To personer i nettverket søkte om støtte på kr 60 000 for å delta på en *internasjonal kvinnekongress i utlandet*. De fikk innvilget støtte på kr 40 000.

Gjennomført aktivitet. Den planlagte konferansereisen ble gjennomført i samsvar med søknaden.

Feng Xian Lin Forlag

er et fortjenestebasert foretak som utgir bøker og kunstneriske produksjoner om Kina i Norge. Forlaget søker om støtte til å utgi en *illustrert bok med kinesiske eventyr i Norge*, spesielt beregnet på adopterte barn fra Kina, med kr 130 000. Støtte ble innvilget med kr 110 000.

Gjennomført aktivitet. Boka ble utgitt i september 2010

Pertinax Mannsforum

Som navnet tilsier dreier det seg her om et mannsforum som holder møter og foredrag. Målsettingen med Mannsforum er «Å bidra til at menn som vanligvis ikke diskuterer likestillingspolitikk, reflekterer over dette, utvikler perspektiver sammen og bryner seg i diskusjon med andre». Nettverket søkte om kr 14 000 til dekning av driftsutgifter ved arrangement, og fikk 14 000 kroner i støtte. Direktoratet opplyste om at siden nettverket ikke var en medlemsorganisasjon, falt den utenfor støttekriteriene, men fikk likevel støtte.

Gjennomført aktivitet. Ved henvendelse i mars 2011 var midlene ikke brukt opp, og det forelå ikke noe regnskap for bruk i 2010.

Avslag på aktivitetsstøtte over post 70

Alna Kvinnegruppe er en satsing for innvandrerkvinner i bydel Alna i Oslo. Grappa søkte om kr 100 000 i tilskudd til *hyttetur og julearrangement*. Søknaden ble avslått, med henvisning til regelverket som sier at det ikke gis støtte til velferdstiltak. Grappa anket avgjørelsen til departementet som opprettholdt avslaget.

Bjergvin Familierådgivningskontor er et kirkelig, tverrfaglig rådgivningskontor plassert i Bergen. Kontoret søker om støtte til prosjektet *Likestilt familieetablering* med kr 858 000. Prosjektet er utformet som et kontrollert forsøk med to ulike grupper som skal evalueres. Prosjektet fikk avslag, dels med den begrunnelse at tilskuddsordningen er forbeholdt frivillige organisasjoner, og dels med at prosjektet som har barn – foreldre som målgruppe, ligger på siden av ordningen. Søkeren påklagde vedtaket til departementet som opprettholdt avslaget.

Kvinnefronten søkte om kr 200 000 til å arrangere Feministkonferansen, men fikk avslag. Begrunnelsen var at aktiviteter som inngår i organisasjonens kjernevirksomhet ikke skal gis støtte. Årvisse konferanser med tema som hører inn under organisasjonens kjernevirksomhet får ikke aktivitetsstøtte.

MIRA – ressursenter for innvandrere- og flyktningkvinner er en landsdekkende «nettverksorganisasjon» opptatt av *reell likestilling for minoritetskvinner i det norske samfunnet*. Senteret søkte om kr 500 000 til å arrangere seminaret *Reell likestilling – hvor langt er vi kommet?*, men fikk avslag av Bufdir, med samme begrunnelse som ble gitt Kvinnefronten.

Sosialliberal pappagruppe søkte om 250 000 kr for å arrangere *pappadag med pappakonferanse*, i tråd med tilsvarende arrangement som hadde vært avholdt to foregående år. Søknaden ble avslått, med samme begrunnelse som den som ble gitt MIRA og Kvinnefronten.

Stiftelsen Kvinneuniversitetet Nord – KUN Senter for kunnskap og likestilling er en allmenntilgjengelig stiftelse som «... skal bidra til at kvinners erfaringer og kunnskaper synliggjøres, verdsettes, anvendes, videreutvikles og dokumenteres. Stiftelsen skal være et møtested mellom teoretisk, praktisk, formell og uformell kunnskap, i følge vedtektenes paragraf 2. Stiftelsen søkte om kr 200 000 til å gjennomføre undersøkelsen *distriktfedres uttak av foreldrepermisjon*. Søknaden ble avslått, med to begrunnelser. For det første at støtte bare kan gis til frivillige organisasjoner, dernest at forskning/utredning ikke «...er prioriterte formål i denne tilskuddsordningen».

Veiledningssenteret for pårørende i Oslo eies av Norske Kvinners Sanitetsforening og tilbyr faglig veiledning til pårørende av rusmiddelavhengige. Senteret søker om kr 200 000 til å gjennomføre *kurs/gruppe for søsken til rusmiddelavhengige*. I avslaget heter det at «lokale tiltak for å bedre forholdene for enkeltpersoner støttes ikke». Avslaget begrunnes også med at det faller på siden av tilskuddsordningen. (Heller ikke dette kriteriet brukes konsekvent – andre har fått støtte).

Afrikansk Senter for Informasjon og likestillingspolitikk (ACID) er en frivillig organisasjon som skal promotere interesser og rettigheter for individer fra Afrika som er bosatt i Norge. Foreningen søker om støtte til *kartlegging av narkotikahandel og misbruk blant ungdommer av afrikansk opprinnelse i Norge* med kr 112 000. Direktoratet avslø søknaden, med den begrunnelse at narkotikahandel og rusmisbruk faller utenfor hensikten med støtteordningen, som er familie og likestilling.

Vurderinger

Nedenfor presenteres drøftinger og vurderinger av de tre ordningene som er gjennomgått ovenfor. De aktuelle tilskuddene vurderes ut fra inngangs- og vurderingskriterier, og de knyttes til forholdet mellom statlige intensjoner og faktiske tildelinger, slik de framstår ovenfor.

Søkere i lys av inngangskriterier for post 70

Ett av formålene med denne evalueringen er å undersøke om mottakere av midler fra de nevnte tilskuddsordningene faller innenfor de kriteriene som departementet har stilt opp. Nedenfor vurderer vi først om søkerne lar seg klassifisere som «frivillige organisasjoner», dernest om de kan beskrives som tilhørende «familie- og likestillingsfeltet». Til sist vurderer vi om aktivitetene de står for eller har fått støtte til, med rimelighet kan klassifiseres som «familie- og likestillingspolitiske aktiviteter».

«Frivillig organisasjon»

Et vilkår for å få tilskudd fra de ordningene som er omtalt her, er at mottaker har status som frivillig organisasjon. Gjennomgangen ovenfor viser at blant mottakere av driftsstøtte under post 70 fant vi ingen mottakere som ikke tilfredstilte kravene til å være en frivillig, medlemsbasert og demokratisk organisasjon.

Blant de som fikk aktivitetsstøtte i 2010 fant vi fire mottakere som ikke lot seg klassifisere som «frivillig organisasjon» ut fra de kriteriene vi stilte opp foran. Det gjaldt

- *Stiftelsen Betanien* er, slik navnet tilsier, en stiftelse og ingen frivillig organisasjon.

- *Nettverk i nord mot prostitusjon og vold*. Et nettverk med koordinerende funksjoner uten formaliserte medlemmer og demokratisk struktur faller utenfor den gitte definisjonen av «frivillig organisasjon».
- *Feng Xian Lin Forlag* er et fortjenestebasert foretak som faller utenfor definisjonen av «frivillig organisasjon». Tilskuddet til forlaget er i strid med rundskrivets bestemmelse om at det ikke gis tilskudd til «... tiltak som er drevet på forretningsmessig basis» (s. 4). Det er også vanskelig å se hvordan en illustrert eventyrbok kan klassifiseres som «familie- eller likestillingspolitisk tiltak», i tråd med tilskuddsforvalters retningslinjer.
- *Pertinax Mannsforum* er utformet som et diskusjons- og samtaleforum, og faller utenfor definisjonen av «frivillig organisasjon».

Gjennomgangen viser at inngangskriteriet «frivillig organisasjon» ikke blir anvendt av tilskuddsforvalter på en konsistent måte overfor søkere av aktivitetsstøtte. Som nevnt oppfatter vi rundskrivet Q 17/10 slik at det ikke åpner for tildelinger til andre enn frivillige organisasjoner. Samtidig åpnes det for å fravike regelverket i spesielle tilfeller.

Når aktører med andre eierformer får støtte, må det være fordi tilskuddsforvalter anser aktiviteten for å være viktigere enn eierform (frivillig organisasjon), og at gode aktiviteter også dukker opp fra flere enn foreningene. Dersom det er slik, kan det tenkes at aktivitetsstøttens eksklusive innretning, forbeholdt frivillige organisasjoner som den jo er, virker som en hemsko. Innledningsvis påpekte vi at mange statlige aktivitetsstøtteordninger ikke vektlegger søkerens eier- eller organisasjonsform. Når det viktigste er at noe blir gjort kan det oppfattes som mindre viktig hvem som utfører arbeidet.

For å bringe regelverket i overensstemmelse med praksis kan det være en idé å åpne posten for aktivitetsstøtte, slik at aktivitetens innhold ble det avgjørende kriteriet for tilskudd, og ikke den utførende instansens eierform. En rekke statlige tilskuddsordninger er utformet på denne måten. Alternativt kan posten åpnes for alle sivile eier- og organisasjonsformer. Fortjenestebaserte aktører og offentlige enheter vil da bli holdt utenfor, mens blant annet stiftelser, nettverk, privatpersoner og selvhjelpsgrupper vil falle innenfor.

«Kjernevirksomhet»

Ovenfor viste vi at et vilkår for driftsstøtte fra denne posten er at mottakeren «...har familie og likestillingsarbeid som sin *kjernevirksomhet* (vår utheving), og [...] kan dokumentere dette med vedtekter, målsettinger og planer».

Disse kriteriene kan fortolkes slik at tilskuddsmottakere skal ha familie- og likestillingspolitiske målsettinger som eksplisitt, uttalt hensikt; fortrinnsvis i statutter og formålsparagraf. Om en legger til grunn en slik formell avgrensning, kan vi konstatere at hele syv av femten mottakere faller utenfor ordningen fordi statuttene ikke inneholder slike formål:

- Norges Bygdekvinnelag
- Association of International Professional and Business Women
- Liv Laga, organisasjon for svangerskap, fødsel og spebarnstid
- Fødsel i fokus
- Prematurforeningen
- Tvillingforeldreforeningen
- Ønskebarn, norsk forening for fertilitet og barnløshet

Om en derimot knytter «kjernevirksomhet» til aktiviteter som bidrar til å påvirke offentlig familie- og likestillingspolitikk, vil flere av disse foreningene falle innenfor. En avgrensning med utgangspunkt i foreningens uttalte hensikter på den ene siden, og i virkninger av aktiviteter og initiativ, vil med andre ord gi ulike avgrensninger.

Konkluderende kan en si følgende: Om en som inntakskriterium anvender en «streng» forståelse av «kjernevirksomhet» der familie- og likestillingspolitiske oppgaver skal foreligge som uttalt hensikt i statutter og vedtekter, vil mange av dagens tilskuddsmottakere falle ut av ordningen. Om en derimot legger en utvidet fortolkning av til grunn der praksis står i fokus, vil flere falle innenfor, samtidig som også mange andre organisasjoner (som ikke i dag mottar tilskudd) sannsynligvis vil tilfredsstillende inngangskriteriene.

Det kan virke som om – uten at vi kan si noe helt sikkert – at det har skjedd en forskyvning av praksis over tid. Tilskuddsordningen ble opprinnelig formet over lesten til de «klassiske» kvinne- og familiepolitiske organisasjonene. Senere har ordningen inkludert mer brukerorienterte sammenslutninger som har en smalere, ofte sær-politisk og brukerrettet profil, uten at målgruppen er blitt justert til å passe en endret praksis.

Avslag

Bare én søker fikk avslag på driftsstøtte, her var grunnen for lavt antall medlemmer. 8 søkere av aktivitetsstøtte fikk avslag. Ser vi på begrunnelsene, fikk én søker organisert som stiftelse (Kvinneuniversitetet Nord) avslag med henvisning

til at støtte bare kan gis til frivillige organisasjoner. Også Bjørgvin Familierådgivningskontor fikk avslag som dels var begrunnet på samme måte. Men samtidig så vi at kravet til å være frivillig organisasjon i andre tilfeller ble fraveket.

«... på familie- og likestillingsområdet»

Et vilkår for å falle inn under drifts- og aktivitetsstøtten under post 70 er at mottakeren hører hjemme på det «familie- og likestillingspolitiske området». Som beskrevet ovenfor, er dette er flertydig angivelse. Det rommer på den ene siden et forvaltningsfelt, avgrenset til departementets ansvarsområde. Men det rommer også et saksfelt, der også sammenslutninger utenfor departementets saksfelt yter bidrag. Når de to kriteriene anvendes om hverandre, kan det oppstå en viss forvirring.

Overskriften rommer altså frivillige enheter som hører hjemme på departementets forvaltningsområde, men som ikke nødvendigvis har familie og likestilling som eksplisitt anliggende. Tar vi utgangspunkt i Bufdir's tildelinger i 2010, ser vi at organisasjoner relatert til seksuell legning, prostitusjonsbekjempelse, mannsrolle og integrasjon av innvandrerkvinner har mottatt aktivitetstilskudd. Organisasjonenes arbeidsfelt samsvarer i det store og hele med det som er departementets nåværende arbeidsområde.

Å klassifisere samtlige av disse mottakerne som «familie/likestillingspolitiske» er kanskje å dra denne termen vel langt. Skal eksempel *Prematurforeningen* og *Fødsel i fokus* forstås slik? Det kan også stillers spørsmål ved om foreninger for og av kvinner som ikke eksplisitt har likestillingsformål i statuttene, likevel skal klassifiseres som «likestillingspolitiske». Dette spørsmålet ble drøftet ovenfor, og vi trakk et skille mellom en «streng» og en «utvidet» fortolkning.

For aktivitetsstøtteordningen er kravet om å høre hjemme på departementets saksfelt fraveket. Her kan i prinsippet alle frivillige organisasjoner søke, dersom de har en aktivitet som tilfredsstillende kriteriene. Her er det altså en annen forståelse av «familie-/likestillingsfeltet» som er lagt til grunn.

De to betydningene speiler departementets to ambisjoner. På den ene siden vil man sikre driften av et knippe frivillige organisasjoner som departementet regner som «sine». På den andre siden vil man yte støtter også til aktører utenfor denne sfæren når de fremmer familie/likestillingspolitiske mål. De to ambisjonene er nedfelt som hhv. drifts- og aktivitetsstøtteordninger.

«Interessepolitisk arbeid»

Rundskriv Q 17 – 10 slår som nevnt fast at det er *interessepolitisk arbeid* som skal motta støtte. Hvordan skal en forstå dette begrepet? En fortolkning vil være at det dreier seg om aktiviteter rettet mot politikere, forvaltning og/eller allmennhet som har til formål å påvirke politikken - på et område, eller overfor en nærmere definert gruppe. Interessepolitiske aktiviteter kan også ha medlemmer eller supportere som målgruppe, og formålet vil da være å skolere disse, på måter som styrker sammenslutningens politiske virke. Interessepolitisk arbeid kan med andre ord både være utadrettet; orientert mot den offentlige sfæren og innadrettet, med medlemmer som målgruppe.

Det kan i konkrete sammenhenger være vanskelig å avgjøre hva slags aktiviteter som faller utenfor «interessepolitiske arbeid». Noen aktiviteter havner i en gråsoner. Det gjelder spesielt der hvor innadrettede aktiviteter danner en forutsetning for politiske og utadrettede aktiviteter. En kan hevde at antall medlemmer er en viktig forutsetning for tyngde i det offentlige rom; jo flere medlemmer, jo lettere er det å bli hørt. For å holde oppe tallet på medlemmer må organisasjonen kunne tilby aktiviteter og tjenester som virker attraktivt, og som gjør det mulig både å rekruttere og holde på nye medlemmer.

Dersom «medlemspleie» og tyngde i det offentlige rom henger sammen slik vi her har antydnet, kan det bli det vanskeligere å trekke noe skarpt skille mellom politiske funksjoner og medlemsrekrutterende funksjoner. Selv om medlemsverving neppe i seg selv kan sees som et politisk virkemiddel, kan aktiviteten heller ikke løsrives fra mulighetene for å få gjennomslag for sine synspunkt: Jo flere medlemmer, jo større legitimitet som demokratisk medlemsorganisasjon.

På den annen side skiller «interessepolitisk arbeid» seg fra ulike typer informasjons- og kunnskapsformidling som har til formål å styrke den enkeltes livssituasjon og status som «bruker». Også kulturformidling der hensikten er å øke innsikten i spesifiserte grupperes særegne livsformer, problemer og kulturelle tradisjoner må sies å falle utenfor det interessepolitiske feltet.

Ideen om frivillige organisasjoner som formidlere av politiske sær- eller gruppeinteresser har som nevnt innledningsvis lenge hatt en sentral plass i forvaltning og blant forskere. Med den nyliberale vektleggingen av enkeltpersoner som brukere som hver for seg samhandler med forvaltningen ut fra egne rettigheter, har det kollektive, interessepolitiske arbeidet blitt supplert med behovet for informasjon og kompetanseheving blant individuelle mottakere. Mange frivillige organisasjoner på det helse/sosialpolitiske feltet ser ut til å legge økt vekt på slike aktiviteter.

Driftsstøtte-mottakerne kan plasseres langs en akse der vi i det ene ytterpunktet finner organisasjoner som i hovedsak driver utadrettet, allmennpolitisk arbeid. Et eksempel på slikt virke finner vi hos Norsk Kvinnesaksforening:

Seminar ble det i samarbeid med JURK organisert 26. mai i Gamle festsal, Universitetet i Oslo, for å drøfte forslaget til et helhetlig diskrimineringsvern i Norge (NOU 2009:14) i lys av FNs kvinnekonvensjon, CEDAW. Hovedinnledere var professor Hege Brækhus, Universitetet i Tromsø, medlem av Graverutvalget som fremmet forslaget, professor Niklas Bruun, Universitetet i Helsinki, Nordens representant i FNs komite for kvinnekonvensjonen, og professor Anne Robberstad, Institutt for offentlig rett, Universitetet i Oslo. I tillegg var det flere paneldeltakere. Møtet samlet jurister og jusstudenter, politikere og representanter for myndighetene samt kvinneaktivister. Seminaret fokuserte på de generelle tilnærmingene og virkemidlene i CEDAW og det nye lovforslaget og på anvendelsen (eller ikke anvendelsen) av konvensjon og lov på familieliv og andre rent personlige forhold. Ca. 55 personer deltok på møtet. (Norsk Kvinnesaksforenings årsmelding 2010, s. 2)

I det andre ytterpunktet finner vi medlems- og brukerrettede enheter som i hovedsak driver serviceorienterte aktiviteter. Et eksempel på slike aktiviteter finner vi i Aleneforeldreforeningens telefonservice:

Mange ringer opplysningstelefonen eller juridisk veileder fordi de trenger råd i en vanskelig livssituasjon. Typiske henvendelser vi får er spørsmål rundt samvær, barnefordeling, omsorgssvikt, avlastning, barnevern, barnebidrag og andre økonomi- og rettighetsrelaterte spørsmål. Foreningen får også mange spørsmål knyttet til problemer med NAV. Henvendelsene kommer fra foreldre av begge kjønn. (Aleneforeldreforeningen, årsmelding 2010 s. 3)

Ser vi på mottakerne av aktivitetsstøtte viser en klassifisering av aktivitetene som fikk støtte at fem var utformet som kurs og seminarer, de fleste rettet mot å formidle informasjon til medlemmer og/eller brukergrupper. I tillegg var fem aktiviteter relatert til kunstnerisk og litterær formidling; som støtte til bokprosjekt, lansering, teater- og filmfremvisning. Ett forsknings/utredningsprosjekt fikk støtte, mens to tiltak, «aksjonsuke» og «tiltak for likestilling» var uten presisert innhold. Her klassifiserer vi de to sistnevnte aktivitetene som utadrettede og politiske, mens de øvrige er rettet mot å formidle kunnskap og informasjon.

Sammenfattende kan en si følgende:

Det er vanskelig å gi en presis operasjonalisering av «interessepolitisk virke». Interessepolitikk har flere uttrykksmåter. De kan både være rettet utad mot allmenhet, politikere og forvaltning, og innadrettet mot medlemmer og sympatisører. Det er ingen enkel oppgave å skille ut interessepolitiske aktiviteter i en organisasjons totale aktivitetsportefølje.

Likevel kan vi slå fast at det går et skille mellom politisk orienterte, og service- eller brukerrettede aktiviteter. Service- og brukerinnretning kommer til syne gjennom tiltak for veiledning, informasjon, kompetanseheving og sosialt samvær. Fellesnevneren her er at den enkeltes behov for kunnskap og sosial fellesskap står i fokus.

Blant mottakerne av drifts- og/eller aktivitetsstøtte som er gjennomgått ovenfor, er det et mindretall som har hovedtyngden av sitt virke knyttet til politisk rettede aktiviteter. Her finner vi noen som sliter med medlemsopplutningen. Flertallet av driftsstøttemottakerne og hovedtyngden av aktivitetsstøtten har brukerinnretning, selv om vi også blant disse kan finne innslag av politisk virke.

Vi kan altså konstatere et avvik mellom intensjonene bak tilskuddsordningen og dens faktiske innhold. Mens tilskuddsordningen historisk har formidlet ønsker om politisk rettet aktivitet, primært i den offentlige sfæren, har det etter hvert kommet til mottakere som har hovedtyngden av sitt virke rettet mot medlemmer/brukeres behov for kunnskap og informasjon. Dette avviket kan tolkes som uttrykk for at tilskuddsordningen ikke i tilstrekkelig grad har klart å motivere organisasjonene til å drive interessepolitiske aktiviteter.

Forklaringen kan være, slik vi har beskrevet ovenfor, at utfordringene for interessepolitiske organisasjoner har endret seg de siste 15 – 20 årene. Kollektive verdier har forvitret, og verdibasert engasjement ser ut til å være på retur. Medlemmer ser ut til å være mer kritiske til langvarige, verdibaserte medlemskap, de krever gjerne synlige fordeler for seg selv for fortsatt å være med. Forvaltningens generelle bruker- og rettighetsorientering bidrar til at nytten av kollektive strategier svekkes, samtidig som etterspørselen etter individuell kunnskap øker blant de som ser på seg selv som brukere.

Aktivitetsstøtte i lys av prioriteringer

I rundskriv Q 17/10 som regulerer fordelingen av midler het det for søknader i 2010 at

Tiltak for så styrke likestillingsarbeid for kvinner med minoritetsbakgrunn, menns roller, allianser mellom kvinner og menn i likestillingsarbeidet, implementering av handlingsplaner fra FNs kvinnekonferanser og andre internasjonale planer og programmer vil prioriteres.

«Prioritering» vil i denne sammenhengen dels kunne bety at noen formål går foran i køen, eller at de vil få større støttebeløp enn det vanlig praksis skulle tilsi. Gjennomgangen ovenfor viser at aktivitetsstøtte ble gitt for å styrke prosjekter av og for minoritetskvinner, men ut over dette fant vi ingen prosjekter innenfor de prioriterte områdene.

Statlige (og kommunale) tilskuddsordninger har vanligvis «postkassepreg»; tilskuddsfordeler er prisgitt innsendte søknader, og søkerens evne/vilje til å forholde seg til oppsatte prioriteringer. Gjennomgangen ovenfor tyder på at det i første rekke er *egne* prioriteringer – og ikke statens – søkerne legger til grunn. Så lenge utlysningsteksten også åpner for støtte til annet enn de prioriterte feltene, vil lett statlige mål komme i annen rekke for søkerne.

Offentlige tilskudd har sjelden en *proaktiv* innretning, noe som ville innebære aktiv, statlig oppmuntring til å utforme søknader i tråd med myndighetenes preferanser. Framheving av slike preferanser gjennom konferanser, eventuelt også øremerkede tilskuddsordninger, vil sannsynligvis gjøre det lettere å påvirke søknadsinnholdet.

Konklusjon

I denne rapporten har vi evaluert tre statlige tilskudd øremerket familie- og likestillingspolitiske organisasjoner. De tre ordningene er plassert på statsbudsjettet under kap. 846, post 70 og 71. Post 71 rommer driftstilskudd til tre navngitte mottakere. Post 70 formidler to ordninger med *drifts-* og *aktivitetstilskudd*.

Hensikten med evalueringen har vært å klarlegge ordningenes *treffsikkerhet*, dvs. graden av samsvar/avvik mellom statlige intensjoner og tildelinger av tilskudd. Vilårene for ordningen er utformet i rundskriv Q-17/10. Det er informasjon fra årsmeldinger, søknader og regnskap for 2009 og 2010 som ligger til grunn for evalueringen, med hovedvekt på tildelinger for 2010.

En helhetlig fortolkning av rundskriv Q-17/10 bærer bud om at hensikten her er å stimulere frivillige organisasjoner til *politisk orientert innsats*. Det er utadrettede aktiviteter av allmenn, familie- og likestillingspolitisk karakter departementet ønsker at midlene skal utløse.

Avgjørende for graden av treffsikkerhet er måten ordningenes *inngangs- og fordelingskriterier* er utformet på. Rundskrivet viser at status som *frivillig organisasjon* et vilkår for å falle inn under ordningen, med 50 betalende medlemmer som nedre terskel. Blant de 18 mottakerne av *driftsstøtte* (post 70 og 71) tilfredsstilte samtlige mottakere disse inngangskravene. Blant de 11 mottakerne av *aktivitetsstøtte* fant vi fire som ikke var organisert som frivillige organisasjoner blant disse én kommersiell aktør (som, i følge rundskrivet, ikke skal kunne motta tilskudd).

Et annet inngangskriterium er at mottakere av driftsstøtte skal være hjemmehørende på det *familie- og likestillingspolitiske området*. Vi fant to betydninger av denne termen. *Først* at sammenslutninger som Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet aksepterer som sitt ansvar, skal falle inn under ordningen. *Dernest* at frivillige aktører som driver familie-/likestillingsrelevante aktiviteter på andre forvaltningsområder også skal kunne motta støtte.

Mottakere av *aktivitetsstøtte* skal være organisert som frivillige organisasjoner, men øvrige krav som stilles til driftsstøtte kan her fravikes. Aktivitetsstøtte gis ikke til driftsformål, eller til det som ansees som «normale» aktiviteter for en gitt organisasjon. Hva «normale» aktiviteter består av, kan til tider være vanskelig å avgjøre.

I tillegg skal mottakere av driftstilskudd ha familie- og likestillings arbeid som sin *kjernevirksomhet*. En «streng» fortolkning av dette kriteriet tilsier at slike mål må være eksplisitt nevnt i organisasjonens statutter for å være innfridd. Gjennomgangen ovenfor viste at 7 av 15 mottakere av driftsstøtte over post 70 *ikke* tilfredsstilte dette kriteriet.

I en «utvidet» fortolkning kan familie- og likestillingsarbeid knyttes til mindre sentrale aktiviteter hos mottakerne. Evalueringen viste at de fleste mottakerne i løpet av året deltar med høringsuttalelser, eller på andre måter kom i kontakt med politikere og/eller sentralforvaltning. De aller fleste formidlet avgrensede *gruppeinteresser*; relatert til et knippe brukere eller interessenter som organisasjonen representerer. Om slik innsats kan sies å være «familie-/likestillingspolitisk» blir et vurderingsspørsmål.

Det relativt store avviket mellom mottakernes målformuleringer og departementets intensjoner med ordningen, kan forklares på flere måter. En grunn er at departementet over tid har utvidet/endret sitt saksfelt, og nye organisasjoner

har kommet inn på ordningen. En annen grunn kan være at det skjer en langsom endring i måten mange organisasjoner virker på. De «klassiske», kvinnepolitiske aktørene har fått selskap av organisasjoner med en sterkere brukerorientering, der kunnskapsformidling «nedover» i rekkene står mer sentralt enn utadrettet, politisk aktivitet. Måten de nyere organisasjonene virker på, er i liten grad reflektert inn i rundskrivet som regulerer tilskuddsordningene.

Fordelingskriterier. Organisasjoner som tilfredsstilte inngangskriteriene fikk driftsstøtte puljevis, i en degressiv ordning der tilskudd per medlem reduseres når medlemstallet stiger. I 2010 mottok noen av de minste organisasjonene mer enn 2 000 kroner per medlem, mens de største fikk rundt 50 (se tabell 1). De tre øremerkede mottakerne av driftsstøtte på post 71 fikk, under ett, omtrent det samme som de ville ha fått dersom de hadde vært hjemmehørende på post 70.

Aktivitetsstøtten ble fordelt ut fra vurderinger av aktivitetenes innhold, med et relativt stort rom for skjønnsutøving fra tilskuddsfordelers side. En relativt stor andel av aktivitetstilskuddene dreide seg om formidling av informasjon, kunnskap og kultur. Begrunnelser gitt for å støtte/avslå aktivitetstilskudd led av mangel på indre konsistens. Tydeligere anvisninger på hva slags formål aktivitetsstøtten kan brukes på, hadde vært ønskelig.

Anvendelse og kontroll. Driftstilskudd skal, slik navnet tilsier, anvendes på drift av mottakerorganisasjonen. Nøyaktig hva som skal menes med «drift» sier ikke rundskrivet noe om. I prinsippet sees driftsstøtte derfor som frie midler som kan anvendes til alle lovlige aktiviteter som er i samsvar med vedtektene. Få mottakere synliggjør i regnskapene hva driftsmidlenes brukes til. For mindre organisasjoner som får hovedtyngden av sine inntekter fra staten, ser vi at tilskuddet brukes til å dekke administrative kostnader og aktiviteter.

Kontroll med driftsmidlene er i første rekke knyttet til størrelsen på beløpet, som er knyttet til medlemstall. Revisor godkjent rapportering av antall medlemmer gir sikkerhet for at ingen får mer enn de skal ha. Men anvendelsen er altså ikke underlagt noen form for kontroll.

Rapport 2011:5

Håkon Lorentzen
Statstilskudd til frivillige, familie- og likestillingspolitiske organisasjoner. En evaluering
<p><i>Sammendrag:</i></p> <p>Rapporten inneholder en evaluering av tre tilskuddsordninger beregnet på frivillige, familie- og likestillingspolitiske organisasjoner, to driftstilskudd og ett aktivitetstilskudd i 2010. I alt 18 organisasjoner mottok driftstilskudd mens 15 fikk aktivitetsmidler. Et vilkår for driftstilskudd er at mottakerne skal ha familie- og likestillingsarbeid som sin kjernevirksomhet. En «streng» fortolkning av dette kriteriet tilsier at slike mål må være eksplisitt nevnt i organisasjonens statutter for å være innfridd. Gjennomgangen ovenfor viste at 7 av 15 mottakere av driftsstøtte over post 70 ikke tilfredstilte dette kriteriet.</p> <p>Evalueringen viser at sammenslutninger med få medlemmer er mer avhengige av statlige driftsstøtte for sin eksistens enn store, som får mer fra kontingenter og kommersielle kilder.</p> <p>Evalueringen viser at i 2010 tilfredstilte alle mottakere kravene for statlig driftsstøtte, og midlene ble brukt i samsvar med regelverket.</p> <p>Også andre aktivitetstilskudd enn frivillige organisasjoner (som stiftelser, nettverk og kommersielle eiere) fikk tilskudd. Med fokus på aktivitet ble mottakers eierform her av mindre interesse. Samtidig påvirket departementets prioriterte aktiviteter søknadenes innhold i liten grad.</p>
<p><i>Emneord:</i></p> <p>Evaluering, frivillige organisasjoner, statlige tilskudd, likestilling, familiepolitikk</p>
<p><i>Summary</i></p> <p>This report presents the results from an evaluation of government grants for family- and gender equality political organisations. 18 organizations received general support in 2010 while 15 received grants earmarked for activities. The report shows that only 7 out of 15 associations filled the criteria for receiving general grants.</p> <p>For those who received activity support, grants were used according to tasks specified in the application.</p>
<p><i>Index terms:</i></p> <p>Evaluation, voluntary association, gender equality, government grants</p>

